

ส่วนที่ ๒

ยุทธศาสตร์การพัฒนากองครบกครองส่วนท้องถิ่น

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับมหภาค

๑.๑ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

เพื่อเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ รวม ๖ คณะ อันประกอบด้วย คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ตลอดจนได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

สถานการณ์ แนวโน้ม วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

๑. บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมาได้ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ประเทศไทยได้รับการยกย่องระดับเป็นประเทศในกลุ่มบนของกลุ่มประเทศระดับรายได้ปานกลาง ในด้านสังคมที่มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่งผลให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการเป็นประเทศยากจน และในด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในความหลากหลายเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความท้าทายต่อการพัฒนาที่สำคัญ

อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๖๐ ที่ร้อยละ ๓.๙ ถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าศักยภาพ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๖.๐ ต่อปีในช่วงเวลาเกือบ ๖ ทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีสาเหตุหลักจากการชะลอตัวของการลงทุนภายในประเทศและสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ยังไม่ฟื้นตัวได้เต็มที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพภาคบริการและภาคเกษตรมีผลิตภาพการผลิตในระดับต่ำขาดการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ประกอบกับแรงงานไทยยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพและสมรรถนะที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ

นอกจากนั้น ศักยภาพและคุณภาพของประชากรไทยทุกช่วงวัยยังคงเป็นปัจจัยท้าทายสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข การศึกษา บริการสาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และการคุ้มครองทางสังคมอื่น ๆ ของคนไทยมีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจนยังคงเป็นประเด็นท้าทายในการยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน ขณะเดียวกันการวางกลยุทธ์ระยะยาวในการฟื้นฟู การใช้ และการรักษาทรัพยากรอย่างบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังขาดความชัดเจน ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศยังมีปัญหาการใช้อย่างสิ้นเปลืองและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ การพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมืองตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักและความสามัคคี

ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนซึ่งจะเป็นประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

๒. ปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีตำแหน่งที่ตั้งที่สามารถเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงในภูมิภาคและเป็นประตูสู่เอเชีย แต่การที่มีอาณาเขตติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ ทำให้ปัญหาด้านเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้านยังคงเป็นความท้าทายด้านความมั่นคงในอนาคต นอกจากนี้ ประเทศไทยยังคงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ ที่อาจเป็นประเด็นท้าทายต่อการสร้างบรรยากาศความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชน ซึ่งรวมถึงการสร้างสามัคคีของคนในชาติที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรไทยที่มีแนวคิดและความเชื่อที่แตกต่างกันอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจ ที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ขณะที่องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ องค์กรระหว่างประเทศ และบริษัทข้ามชาติ จะมีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดกฎ ระเบียบ ทิศทางความสัมพันธ์และมาตรฐานสากลต่างๆ ทั้งในด้านความมั่นคง และเศรษฐกิจ รวมทั้งการรวมกลุ่ม

เศรษฐกิจและการเปิดเสรีในภูมิภาคที่นำไปสู่ความเชื่อมโยงในทุกระบบ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ รวมทั้งปัญหาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมือง ในทางกลับกันความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดจะก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่งการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงินซึ่งตัวอย่างแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดเหล่านี้ คาดว่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักที่ช่วยให้เศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มที่จะกลับมาขยายตัวได้เข้มแข็งขึ้น แนวโน้มสำคัญที่จำเป็นต้องมีการติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การรวมกลุ่มทางการค้าและการลงทุนที่จะมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น การแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างความหลากหลายของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์รูปแบบชีวิตใหม่ๆ

นอกจากนี้ ประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในปี ๒๕๗๔ จะก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆ ในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคสูงอายุที่จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลงและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นประชากรในประเทศไทยจะมีช่วงอายุที่แตกต่างกันและจะมีกลุ่มคนช่วงอายุใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพและการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตและการบริการของประเทศจะเป็นความท้าทายสำคัญในระยะต่อไป

ในขณะเดียวกัน โครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย อาจทำให้เกิดความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนจำนวนแรงงานไทยที่ลดลง ซึ่งปัจจัยด้านการเปิดเสรีในภูมิภาคและความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งในภูมิภาคจะทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานและการย้ายถิ่นมีความสะดวกมากขึ้น และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรเข้าออกประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพซึ่งมีแนวโน้มในการเคลื่อนย้ายไปเรียนหรือทำงานในทั่วทุกมุมโลกสูงขึ้น ทั้งนี้ การย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จึงอาจจะเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะยังคงเป็นประเทศผู้รับของประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านขณะที่ประชากรไทยโดยเฉพาะแรงงานทักษะอาจมีแรงจูงใจในการย้ายถิ่นไปยังประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ดีกว่า อาจทำให้การแย่งชิงแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของบริษัทสังคมไทย

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในเชิงความผันผวน ความถี่ และขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ตลอดจนระบบผลิตทางการเกษตรที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกับความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ ขณะที่ระบบนิเวศต่างๆ มีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงในการสูญเสียความสามารถในการรองรับความต้องการของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ดี ระดับความรุนแรงของผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศต่าง ๆ ดังกล่าวที่แต่ละประเทศจะต้องเผชิญจะมีความแตกต่างกัน ทำให้การเป็นสังคมสีเขียวการรักษาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการจะได้รับความสำคัญและความสนใจจากนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกรวมถึงการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหารมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นกฎระเบียบและข้อตกลงด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มข้นและเข้มงวดขึ้น โดยกรอบการพัฒนาตามข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่สำคัญ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และบันทึกความตกลงปารีสจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มเหล่านี้จะก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายมิติ ทั้งในส่วนของการทำงานและอาชีพ สาขาการผลิตและบริการใหม่ๆ ความมั่นคงของประเทศอันเกิดจากภัยคุกคามและความเสี่ยงด้านอื่นๆ ที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรรมไซเบอร์ รูปแบบการก่อสงครามที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ การเคลื่อนย้ายอย่างเสรีและรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ เทคโนโลยีและสินค้าและบริการ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รวดเร็วและคาดการณ์ได้ยากการเกิดขึ้นของโรคระบาด และโรคอุบัติใหม่ที่จะส่งผลให้การเฝ้าระวังด้านการสาธารณสุขในประเทศมีความสำคัญมากขึ้น อาจนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ หากไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรองรับผลกระทบต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อการจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบ และลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบัน และบางอาชีพจะถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคงและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทันหรือขาดความรู้และทักษะที่ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาขยายความเป็นเมือง วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่อาจจะมีผลกระทบรุนแรงมากขึ้น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจะส่งผลให้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ข้างต้น เห็นได้ว่าบริบทและสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีพลวัตสูง และมีความซับซ้อนหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติและทุกด้าน การพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือในลักษณะประชารัฐจากภาคส่วนต่างๆ ในรูปแบบของหุ้นส่วนการพัฒนาที่เป็นการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เนื่องจากทุกมิติการพัฒนามีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ สมรรถนะ และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถรู้เท่าทันและปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้ ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และกติกาใหม่ๆ และมาตรฐานที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบและปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกัน ทั้งในส่วนของระบบการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกันกับการพัฒนาของคนในแต่ละช่วงวัย ระบบบริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวทันโลก จากการต่อยอดการพัฒนาบนพื้นฐานนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ส่งผลให้เกิดการสร้างห่วงโซ่มูลค่าทางเศรษฐกิจในทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ กระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำไปสู่การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน

นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลความมั่นคงด้านพลังงานและอาหาร การรักษาไว้ซึ่งความหลากหลายเชิงนิเวศ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตและธุรกิจ และการพัฒนาและขยายความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการมีข้อกำหนดของรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้พื้นที่ที่ชัดเจน ขณะที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ กฎหมาย ระบบภาษีต้องมีกลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ประเทศมีศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น และสามารถใช้จุดแข็งในเรื่องตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อ

การพัฒนาประเทศมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อกระชับและสร้างสัมพันธ์ไมตรี เสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจำเป็นต้องสร้างความพร้อมในการที่จะยกระดับมาตรฐานและมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกติกาสากลในด้านต่างๆ ขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการปฏิรูประบบราชการและการเมืองเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่ดีและมีเสถียรภาพทางการเมือง มีการส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจเพื่อให้เกิดความรักความสามัคคี และลดความขัดแย้งภายในประเทศ โดยที่นโยบายการพัฒนาต่างๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับโครงสร้างและลักษณะพฤติกรรมของประชากรที่อาจจะมีความแตกต่างจากปัจจุบันมากขึ้น

ดังนั้น ภายใต้เงื่อนไขโครงสร้างประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจ สภาพสังคม สภาพภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยการพัฒนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่รอบคอบและครอบคลุม อย่างไรก็ตาม หลายประเด็นพัฒนาเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการปรับตัวซึ่งจะต้องหยั่งรากลึกลงไปถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคตจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุ พร้อมทั้งแนวยุทธศาสตร์หลักในด้านต่างๆ เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างบูรณาการบนพื้นฐานประชาธิปไตย ยุทธศาสตร์ชาติจะเป็นเป้าหมายใหญ่ในการขับเคลื่อนประเทศ และถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ภารกิจและพื้นที่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่พิเศษต่างๆ อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน

๓. วิสัยทัศน์ประเทศไทย

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็งครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วนมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจนเศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศเพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม จนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพและยั่งยืน

โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ **“ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน”** โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาค้นในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ

๔.๑ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

- (๑) การรักษาความสงบภายในประเทศ
- (๒) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
- (๓) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ

(๔) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

(๕) การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

๔.๒ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(๑) การเกษตรสร้างมูลค่า

(๒) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

(๓) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

๔.๔ โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

(๕) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

๔.๓ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(๑) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

(๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

(๓) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

(๔) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

(๕) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี

(๖) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(๗) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ

๔.๔ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

(๑) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

(๒) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

(๓) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

(๔) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง

๔.๕ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อม

(๑) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

(๒) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

(๓) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

(๔) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

(๕) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๖) ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๔.๖ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

(๑) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และ

- ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส
- (๒) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่
 - (๓) ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ
 - (๔) ภาครัฐมีความทันสมัย
 - (๕) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ
 - (๖) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
 - (๗) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น
 - (๘) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

๑.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

การพิจารณาแนวทางการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ จำเป็นที่จะต้องอาศัยความเข้าใจในบริบทสถานการณ์การพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการรับมือกับ สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีความผันแปรสูงและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและสามารถเป็นได้ทั้งโอกาส ที่ช่วยเสริมสร้างประโยชน์หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ยิ่งเป็น แรงกระตุ้นให้ประเทศไทยต้องเร่งดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายโดยเร็ว ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การสังเคราะห์บริบทการพัฒนา รวมถึงสถานะของทุนในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทยในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงมาจากการรวบรวม ประมวลผลการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ซึ่งยังคงมีหลายประเด็นที่ต้องได้รับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการประเมินผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงฉกัทัศน์ ของการพัฒนาทั่วโลกไปอย่างสิ้นเชิงและส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลากหลายมิติ ตลอดจน การคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่สำคัญหลายประการที่คาดว่าจะส่งผลต่อทิศทาง การพัฒนาประเทศไทยต่อไปในอนาคต เพื่อให้สามารถประเมินทิศทางและรูปแบบของเงื่อนไข สภาพแวดล้อม พร้อมทั้งสถานะของทุนในมิติต่าง ๆ ของประเทศไทยในปัจจุบันที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ทิศทางที่มุ่งหวัง และเตรียมความพร้อมในการปรับตัวท่ามกลางกระแส การเปลี่ยนแปลงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นของโลกยุคใหม่ โดยการวางกลยุทธ์การพัฒนาประเทศที่มีจุดเน้น ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบททั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างรอบด้าน เพื่อปรับแก้ไขข้อจำกัดเดิม และใช้ศักยภาพที่มีในการสร้างสรรค์โอกาสที่

จะเติบโตต่อไปอย่างยั่งยืน ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง ที่ซับซ้อนได้อย่างเท่าทัน เพื่อให้เกิดการกระจายประโยชน์ที่เกิดขึ้นไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศ ได้อย่างเท่าเทียมและเป็นรูปธรรม

๑. บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยประสิทธิภาพ ที่อาศัย ประสิทธิภาพของภาคการผลิตและคุณภาพสินค้าในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนพัฒนาปัจจัยสนับสนุน อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา การฝึกอบรมแรงงาน ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน ขนาดของตลาด การพัฒนาตลาดการเงิน ความพร้อมของเทคโนโลยี ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงประสบปัญหา ด้านประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร รวมทั้งยังมีอุปสรรคในการยกระดับประสิทธิภาพของตลาดสินค้า ตลาดแรงงาน และประสิทธิภาพของภาครัฐ ที่มีความล่าช้าเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศที่เริ่มพัฒนาในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถก้าวสู่การเป็นประเทศรายได้สูงได้สำเร็จไปแล้วในช่วงก่อนหน้านี้ ส่งผลให้ประเทศไทยติดกับดักประเทศรายได้ปานกลางมาเป็นเวลานาน จากการจัดสรรทรัพยากรระหว่าง ภาคเศรษฐกิจที่ผ่านมาที่ทำให้รูปแบบการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยในช่วงที่ผ่านมาไม่สามารถขับเคลื่อนสู่ การเป็นประเทศรายได้สูง อีกทั้งยังไม่สามารถตอบสนองต่อโอกาสและทิศทางแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ในระดับโลกต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพ แม้ว่าประเทศไทยจะมีจุดแข็งในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยการใช้กลไกทางการคลัง และการบริหารจัดการนโยบายภาครัฐ แต่ยังคงมีปัญหาจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง อาทิ การพึ่งพาต่างประเทศในสัดส่วนสูง ทั้งเงินลงทุน เทคโนโลยี ปัจจัยการผลิต ตลาดสำหรับการส่งออก ๗ แต่บทบาทและอำนาจต่อรองในห่วงโซ่มูลค่าโลกอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งขีดจำกัดเชิงผลิตแต่บทบาทและอำนาจต่อรองในห่วงโซ่มูลค่าโลกอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ รวมทั้งขีดจำกัดเชิงผลิตภาพ ของเศรษฐกิจโดยรวมที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับรายได้ และส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีความอ่อนไหว ต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงหลายประการ

โดย ภาคการผลิตอุตสาหกรรม ที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเติบโตช้า เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในระดับเดียวกัน อุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นการรับจ้างผลิตหรืออยู่ใน ภาคการผลิตเดิมที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้ไม่มากนัก ขีดจำกัดของผลิตภาพแรงงานและความเข้มข้นของการใช้เทคโนโลยี ระดับการลงทุนในทรัพย์สินทางปัญญาและการสะสมทุนยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีด้วยตนเอง ส่วนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาสู่อุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งอาศัยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมหรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในไทยยังมีขนาดเล็กและมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่ม ที่สร้างภายในประเทศและการใช้วัตถุดิบในประเทศไม่สูง เนื่องจากไม่ได้เป็นเจ้าของเทคโนโลยีหรือวัตถุดิบหลักโดยตรงและมีข้อจำกัดในการรับถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยพบว่า ผลิตภาพการผลิตรวม ของไทยขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๒.๑ ต่อปี ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงอื่น ๆ จากข้อจำกัดในการพัฒนาทักษะและคุณภาพแรงงาน การเพิ่มผลิตภาพการผลิตรวมของไทยจึงเป็นไปอย่างล่าช้าและมีแนวโน้มที่จะต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากกระแสความท้าทายต่าง ๆ อาทิ พัฒนาการที่รวดเร็วของเทคโนโลยี โครงสร้างประชากรและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ความขัดแย้งของการค้าโลกที่ทำให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้น ขณะที่ ภาคบริการ ส่วนใหญ่ยังคงมีรูปแบบดั้งเดิมที่ใช้แรงงานทักษะน้อยเป็นหลัก ไม่นับการใช้เทคโนโลยี จึง

เป็นการให้บริการด้วยการใช้กำลังแรงงานที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้ต่ำ และเติบโตในเชิงของปริมาณมากกว่าคุณภาพ ส่วนภาคบริการสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะแรงงานขั้นสูงยังมีขนาดเล็ก

เมื่อโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ส่งผลกระทบต่อการค้าเสรี ธุรกิจ ในเกือบทุกสาขา พบว่าเศรษฐกิจไทยมีความอ่อนไหวต่อภาวะเศรษฐกิจระหว่างประเทศในระดับสูง โดยในปี ๒๕๖๓ เศรษฐกิจไทยหดตัวลงถึงร้อยละ ๖.๑ ซึ่งรุนแรงกว่าประเทศส่วนใหญ่ในโลกที่มีค่าเฉลี่ย การหดตัวทางเศรษฐกิจเพียงร้อยละ ๓.๕ โดยภาคบริการของไทยที่นอกเหนือจากบริการภาครัฐ เป็นส่วนที่ ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยหดตัวลงถึงร้อยละ ๗.๔ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก ต่อเศรษฐกิจไทย จากรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ลดลง ๒.๑๘ ล้านล้านบาทในปี ๒๕๖๓ ส่งผล ถึงร้อยละ ๗๐ ต่อการหดตัวของเศรษฐกิจทั้งประเทศ สำหรับภาคการผลิตที่ได้รับผลกระทบรองลงมา คือ ภาคอุตสาหกรรมหดตัวลงร้อยละ ๕.๙ และภาคเกษตรกรรมหดตัวลงร้อยละ ๓.๖ ซึ่งความเสียหายทางเศรษฐกิจในวงกว้างนี้ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นเหตุให้อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ชั่วโม่งการท างานลดลง และส่งผลให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่อยู่ในระดับสูงอยู่ แล้ว มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ของทั้งภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจไทย มีความเปราะบางมากขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนกลุ่มเปราะบางที่มีรายได้น้อย ที่มีอัตราการก่อหนี้ระยะสั้น เพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่ได้สร้างรายได้และมีภาระผ่อนต่อเดือนสูงเพิ่มมากขึ้น จึงมีความอ่อนไหว ต่อรายได้ที่ถูกกระทบโดยตรง ซึ่งภาระหนี้ภาคครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจภาคเอกชน อย่างต่อเนื่องในอนาคต และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยในภาพรวมต่อไปได้ สะท้อนให้เห็นถึง ความเปราะบางของโครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทย ที่มีข้อจำกัดในการรองรับสถานการณ์วิกฤติและบริบท การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น

โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เปราะบางและข้อจำกัดในการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศเป็น ปัจจัยสำคัญ ที่เหนี่ยวรั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย ส่งผลให้ประเทศไทยไม่ สามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการแข่งขันในเวทีโลกที่เข้มข้น ขึ้น จากความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงบริบทโลกยุคใหม่ทั้งทางเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภค โดยการ จัดอันดับ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติในปี ๒๕๖๔ พบว่า ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทาง เศรษฐกิจอยู่ในอันดับที่ ๒๘ จากทั้งหมด ๖๔ ประเทศ/เขตเศรษฐกิจทั่วโลก ลดลงจากอันดับที่ ๒๗ เมื่อปี ๒๕๖๐ ส่วนหนึ่งมาจากการที่ระบบเศรษฐกิจไทยเน้นแข่งขันด้านต้นทุนและราคามากกว่าการลงทุนพัฒนา เชิง คุณภาพหรือการสร้างคุณค่า ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อโอกาสที่มาจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ในระดับ โลกได้อย่างเต็มที่ ทั้งกระแสความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว รวมถึงรูปแบบการใช้ ชีวิตบน ความปกติใหม่ ที่เป็นปัจจัยเร่งให้ธุรกิจออนไลน์ในไทยเติบโตอย่างก้าวกระโดด แต่กลับถูกครองตลาด โดย แพลตฟอร์มต่างชาติ ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและการเข้าถึงต้นทุนสินค้าจากต่างชาติที่ถูกกว่า การนา เทคโนโลยีระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์เข้ามาใช้ทดแทนแรงงานมากขึ้นในหลายสาขาการผลิต ในขณะที่ แรงงาน ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความรู้ที่เหมาะสม และมีภาวะการหดตัวของกำลังแรงงานจากการเป็น สังคมสูงวัย ในขณะที่หลายประเทศทั่วโลกดำเนินนโยบายยกระดับการปกป้องทางการค้าและลดการพึ่งพา การนำเข้า ซึ่ง ทั้งหมดนี้อาจเป็นปัจจัยกดดันการเติบโตทางเศรษฐกิจจากการส่งออกของไทยได้ในอนาคต

อย่างไรก็ดี แม้จะมีข้อจำกัดและความท้าทายเชิงโครงสร้างหลายประการ แต่ประเทศไทย ยังคง มีสถานะของทุนทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพ จากการมีพื้นฐานทางทรัพยากรที่ดี มีโครงสร้างพื้นฐานและระบบ โลจิสติกส์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าได้มาตรฐานสากล และมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าและบริการตามความต้องการของตลาดโลก ซึ่งเป็นปัจจัยรองรับการปรับตัวเพื่อสร้างประโยชน์จากโอกาส ที่มาพร้อมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกอันจะส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและ ความต้องการของผู้บริโภค การเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ การปรับห่วงโซ่อุปทาน และการย้ายฐาน การผลิต อาทิ การเข้าสู่ยุคดิจิทัลจะสร้างงานใหม่ ๆ ที่ต้องการทักษะด้านเทคโนโลยีและเพิ่มความต้องการ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ อัจฉริยะมากขึ้น การเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมการแพทย์ และสุขภาพเป็นที่ต้องการเพิ่มขึ้นทั่วโลก กระแสความตระหนักด้านสุขภาพจะเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้าเกษตร ปลอดภัยและผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ ตลอดจนความใส่ใจในสิ่งแวดล้อมจะเพิ่มความต้องการใช้พลังงาน สะอาด ยานยนต์ไฟฟ้า รวมถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งนำมาซึ่งการผลักดันให้ภาค ธุรกิจเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและใส่ใจกับความยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทย ในการโยกย้ายทรัพยากรจากฐานการผลิตเดิมไปสู่การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากการขับเคลื่อนภาคการผลิต และบริการ แห่งอนาคตที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงและให้ความสำคัญกับความยั่งยืนตามแนวทางและเป้าหมาย ของยุทธศาสตร์ชาติ

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึง จำเป็นต้อง เร่งรัดผลักดันการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการผลิตเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยนวัตกรรมและมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่เน้นการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าและบริการเชิงคุณภาพ พร้อมทั้ง ให้ความสำคัญกับการกระจายผลประโยชน์สู่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องภายในประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม โดยถ่ายทอดแนวคิดในการพลิกโฉมประเทศสู่นโยบายและแผนในระดับต่าง ๆ ที่สนับสนุนการยกระดับภาค การผลิตสู่อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ทั้งเพื่อพลิกฟื้นสถานะทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ และผลักดันการพัฒนาสาขาการผลิตที่จะมีบทบาทในการขับเคลื่อน การเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะต่อไป โดยเร่งต่อยอดอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพ และมีความได้เปรียบ ประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีในการยกระดับผลิตภาพในภาพรวมให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มี มูลค่าเพิ่มสูงขึ้นได้ในระยะเวลาที่สั้นลง โดยการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อยอดจาก องค์ความรู้เดิมเพื่อสร้าง นวัตกรรมให้เกิดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาของไทยที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน พร้อมไปกับการสร้าง อุตสาหกรรมใหม่แห่งอนาคตที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้ากับทิศทาง การเปลี่ยนแปลงของ ตลาดโลก เพื่อลดข้อจำกัดด้านขนาดของกำลังซื้อภายในประเทศที่มีแนวโน้มหดตัวลง โดยการผลักดันให้มีการ พัฒนาคุณภาพปัจจัยการผลิต พร้อมทั้งเสริมสร้างนิเวศการแข่งขันที่เป็นธรรม ยกกระชับการเชื่อมโยงห่วงโซ่ มูลค่าโลก ตลอดจนใช้ประโยชน์จากระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ไทยได้มีการวาง ระบบไว้แล้วให้เต็มประสิทธิภาพ พร้อมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมเพื่อปรับปรุงผลิตภาพของ แรงงาน ให้มีความสอดคล้องกับ เป้าหมายในการปรับเปลี่ยนสู่อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่สร้าง มูลค่าเพิ่มสูง การพัฒนาในระยะ ต่อไปจึงอยู่ที่การเพิ่มศักยภาพของภาคการผลิต รวมถึงเร่งยกระดับคุณภาพ มาตรฐานสินค้าและบริการหลัก ของไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่ มูลค่าโลก โดยมุ่งเป้าในการเร่ง

พัฒนาภาคการผลิตและบริการเป้าหมายรายสาขาที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ ๑) การยกระดับภาคการเกษตรสู่การผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง ที่ใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีในการเพิ่มผลิตภาพ ลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตสู่อุตสาหกรรม อาหารมูลค่าสูง ๒) การปรับเปลี่ยนภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นภาคบริการที่สำคัญของไทยให้เป็นการท่องเที่ยว ที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ คุณค่า และความยั่งยืนมากกว่า ปริมาณจากการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการที่สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ๓) การเปลี่ยนผ่าน อุตสาหกรรมยานยนต์สู่ยานยนต์ไฟฟ้าตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยสนับสนุนการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพื่อ ยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทย พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานด้าน พลังงานและปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ ๔) การผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ และสุขภาพมูลค่าสูง โดยส่งเสริมการผลิตบุคลากร ยกระดับมาตรฐาน รวมถึงสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์ ต่อยอดจากผลการศึกษาวิจัยและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาใช้ในกระบวนการรักษาพยาบาลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ในการยกระดับสู่การให้บริการบนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง ๕) การดำเนินยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทย เป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยเร่งยกระดับการเชื่อมต่อ ระหว่างพื้นที่ทั้งในและระหว่างประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน และ ๖) การเร่งยกระดับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทย ให้เป็น ศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและอุตสาหกรรมดิจิทัลของอาเซียน โดยปรับเปลี่ยน อุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ของไทยจากการรับจ้างผลิตไปสู่การคิดค้นออกแบบ และเป็นเจ้าของเทคโนโลยีด้วยตนเอง

๒. บริบทการพัฒนาประเทศไทยในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์

จากการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนในภาพรวม และมีแนวโน้ม สัดส่วนและจำนวนคนจนในไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยภายในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ พบว่า สามารถลดสัดส่วนคนจนลงจากร้อยละ ๘.๖ ในปี ๒๕๕๙ เหลือร้อยละ ๖.๘๔ ในปี ๒๕๖๓ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลระดับประเทศในระยะยาว การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจน ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งเน้นค่าเฉลี่ยในภาพรวม ซึ่งไม่สามารถอธิบายพลวัตของความยากจนได้ว่าครัวเรือนยากจน ที่ต้องการความช่วยเหลือที่สุดจะสามารถหลุดพ้นความยากจนได้หรือไม่ โดยกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุด มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๔.๖ ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่เฉลี่ยร้อยละ ๑๕ ต่อปีโดยปัจจัยสำคัญมาจากการกระจายผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึง รายได้ประชาชาติ ที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และมีคนจน ที่ยังคงติดอยู่ในกับดักความยากจนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ได้ส่งผลให้จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้น โอกาส ในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจนเป็นไปได้ยากขึ้น จนมีแนวโน้มที่จะส่งต่อความยากจนข้ามรุ่น ไปยังลูกหลาน และยังเป็นการตอกย้ำปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ทั้งความเหลื่อมล้ำของโอกาส ในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยี

โครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะ รวมไปถึงการขาดหลักประกันและสวัสดิการ ชั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตของประเทศ ในระยะยาวได้

การกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมของประเทศไทยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในหลายมิติ ทั้งในส่วนของ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยในระดับสูง ที่พบว่ารายได้เฉลี่ยระหว่างกลุ่มคนที่จนที่สุดกับกลุ่มที่มีฐานะดีที่สุดมีความแตกต่างกันเกือบ ๑๖ เท่า โดยกลุ่มรายได้สูง มีการเติบโตของรายได้ที่สูงขึ้นเร็วกว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อย ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยมีการก่อกำหนัเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่มผู้มีรายได้สูงจึงมีโอกาสออมเงินและลงทุนในสินทรัพย์มากกว่า ส่งผลให้เกิด ความไม่เสมอภาคของการถือครองทรัพย์สิน โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ ๑๐ มีการถือครองสินทรัพย์ ในประเทศที่มีมูลค่าสูงถึงเกือบ ๑ ใน ๓ ของทรัพย์สินรวมทั้งประเทศ บ่งบอกถึง ความเหลื่อมล้ำด้าน ความมั่งคั่ง ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญส่วนหนึ่งมาจากรูปแบบการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึงในช่วง ที่ผ่านมา อีกทั้งยังพบ ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ จากการเจริญเติบโตและกระจุกตัวทางเศรษฐกิจ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งสัดส่วนรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการผลิตอุตสาหกรรมและการค้า ในขณะที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งมีสัดส่วนประชากรถึง ๑ ใน ๓ ของทั้งประเทศ มีสัดส่วนรายได้ ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม กลับมีขนาดเศรษฐกิจต่ำกว่าร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยมีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศกว่า ๒ เท่า และต่ำกว่ากรุงเทพฯ และปริมณฑล ถึง ๓ - ๔ เท่า ซึ่งนอกจากจะเป็นผลจากการกระจุกตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีความแตกต่างด้านโครงสร้าง พื้นฐาน การจัดสรรทรัพยากร และคุณภาพทุนมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยกรุงเทพฯ และภาคกลาง มีดัชนีความก้าวหน้าของคนสูงกว่าภูมิภาคอื่นเกือบทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึง ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ อาทิ ด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการทำงาน รายได้ ตลอดจนการคมนาคมและการสื่อสาร นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีปัญหา ความเหลื่อมล้ำในการดำเนินธุรกิจ ระหว่างกิจการที่มีขนาดต่างกันในระดับสูง โดยกิจการรายใหญ่ของไทยที่เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อน มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศก็ยังคงมีความสามารถในการผลิตต่ำกว่าบริษัทข้ามชาติ ขณะที่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีจำนวนกว่าร้อยละ ๙๙ ของกิจการทั้งหมดและจ้างงานกว่าร้อยละ ๗๐ ของการจ้างงานทั้งหมดในประเทศ กลับมีสัดส่วนมูลค่าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพียงร้อยละ ๓๔.๒ ในปี ๒๕๖๓ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังไม่สามารถเพิ่มบทบาทให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ ๕๐ โดยข้อจำกัดในการเติบโต ของวิสาหกิจขนาดย่อมที่ไม่สามารถพัฒนาสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางได้ ประกอบด้วย การเข้าถึงเงินทุน เพื่อขยายกิจการ การพัฒนาผลิตภาพและระบบบริหารจัดการ ความเข้มข้นของการใช้เทคโนโลยี หรือการขยายตลาด ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น สะท้อนถึงปัญหาการขาดความสามารถในการปรับตัวและใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ทั้งเพื่อเผชิญวิกฤติ และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติของประเทศไทยถูกฉายภาพให้เห็นชัดและทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อ ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ โดยพบว่าคนจนและผู้ด้อยโอกาส ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงมากกว่าประชากรทั่วไป เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวไม่มีเงินออมและขาด

โอกาส ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีโอกาสถูกเลิกจ้างงานได้ง่าย อีกทั้งยังมีความเสี่ยงทางสุขภาพสูงจากการใช้ บริการขนส่งสาธารณะและการมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพแออัดไม่ถูกสุขลักษณะ โดยไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ สำหรับป้องกันและควบคุมโรคได้เท่าผู้ที่มิฐานะดี ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังอาจนำมาซึ่งปัญหา ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เนื่องจากขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ขาดทักษะดิจิทัล ขาดทุนในการเข้าถึงระบบ อินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้ยิ่งขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ การเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาทักษะ หรือกระทั่งการได้รับมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ

ในส่วนของโครงสร้างประชากรของประเทศ พบว่าสังคมไทยเข้าสู่การเป็น สังคมสูงวัย มา ตั้งแต่ ปี ๒๕๔๘ โดยในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวมกว่า ๑๑.๖ ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๗ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าภายในปี ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับ ที่ ๑๓ ไทยจะกลายเป็น สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ที่มีประชากรอายุมากกว่า ๖๐ สูงถึงร้อยละ ๒๐.๑ ของ ประชากร ทั้งหมด สวนทางกับประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานที่มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๓-๒๑ ปี ที่จะมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือเพียงร้อยละ ๒๐.๖๖ ของประชากรทั้งหมดในปี ๒๕๗๐ หรือลดลง กว่า ๗๑๕,๐๐๐ คน ภายในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ทั้งนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัยอาจส่งผลให้ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมักจะมีความเหลื่อมล้ำทาง รายได้สูงกว่ากลุ่มผู้มีอายุน้อย และการที่ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง อาจนำมาซึ่ง ปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงานในประเทศ ตอกย้ำความจำเป็นในการพึ่งพาแรงงานต่างชาติมากขึ้น และส่งผล กระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการแข่งขัน และผลิตภาพแรงงาน รวมถึงความต้องการงบประมาณเพื่อเป็นสวัสดิการรองรับ วัยเกษียณ จากอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานและภาระทางการคลังในด้านการดูแลสุขภาพของผู้ สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง จากผลของการยกระดับสุขภาวะ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ตามดัชนี การพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสะท้อนว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถ โดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ามีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง และมีจำนวนเยาวชน ที่ไม่ได้ เรียนและไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และ ไม่ได้รับ การพัฒนา ซึ่งประเด็นด้านการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญ ของไทยมาโดย ตลอด จากระบบและคุณภาพการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากรายงาน ขององค์กร เพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ที่ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน อายุ ๑๕ ปีทั่ว โลก ในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน พบว่านักเรียนไทยร้อยละ ๕๙.๕ อยู่ในกลุ่ม ที่ไม่ผ่าน เกณฑ์มาตรฐาน และมีนักเรียนไทยเพียงร้อยละ ๐.๑๘ ที่ทำคะแนนได้ในระดับสูงกว่าค่ามาตรฐาน ทั้งยังขาด ความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน และยังไม่มียุทธศาสตร์ข้อมูลอุปสงค์และ อุปทาน กำลังคนของประเทศเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน ที่จะช่วยระบุถึงสมรรถนะและทักษะที่ จำเป็นของงานแต่ละอาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจให้ความสำคัญมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา จึงเป็น ข้อจำกัด ในการผลิตและยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทาง การปรับเปลี่ยน

โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรม ที่มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้อง กับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น อาทิ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง รวมไปถึงทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ โดยเฉพาะทักษะทางพฤติกรรม อาทิ ทักษะมนุษย์ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม หรือความคิดสร้างสรรค์

ทั้งนี้ แนวโน้มโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะมีกลุ่มประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้การขยาย สถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลง และเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพ ความเสมอภาค และ ประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากร การศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและความแพร่หลายของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัด เฉพาะในห้องเรียน อาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคล ที่จะมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

จากการประเมินภาพรวมของบริบทและสถานะของทุนทางสังคมของประเทศไทย บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วง ระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง เพื่อมุ่งสู่สังคม แห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่ง เชิงพื้นที่ และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจ โดยการกระจายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและเมือง เพื่อกระจายประโยชน์จากความเจริญทางเศรษฐกิจ กระจายโอกาสเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างความพร้อมด้าน โครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัลเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและพื้นที่เมือง เพื่อให้คนทุกกลุ่ม สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ทั้งการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งเงินทุน และสวัสดิการทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเรื้อรังและป้องกันการส่งต่อความยากจนไปยังลูกหลาน โดยเน้นส่งเสริม โอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีคุณภาพแก่เด็กและเยาวชนจากครัวเรือนยากจน พร้อมทั้ง พัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมความมั่นคง ในชีวิตให้ทุกคนในสังคม ได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมเพียงพอ สามารถหลุดพ้นจาก ความยากจนได้อย่างยั่งยืน ในส่วนของการลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจนั้น ควรมุ่งให้ ความสำเร็จกับการพัฒนา ศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้ และมีการเติบโต ที่ยั่งยืน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม อาทิ การสนับสนุน ทางเทคโนโลยีและกลไกทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อให้เข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วถึง การยกระดับมาตรฐาน และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการ การเพิ่มการเข้าถึงบริการและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึง การสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายห่วงโซ่คุณค่า ระดับโลกได้โดยง่าย

๓. บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ทั้งนี้ หากมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป ทั้งในมิติด้านการผลิตและการบริโภค ซึ่งก่อให้เกิด

ของเสีย และมลพิษในระดับที่เกินกว่าความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศในพื้นที่ จนส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเสื่อมโทรมลงนั้น อาจส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ของชาติในระยะยาวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยการมุ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมา อาจกล่าว ได้ว่าเป็นการพัฒนาที่เน้นผลประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจจนขาดการคำนึงถึงความยั่งยืน ของการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและขีดความสามารถของระบบนิเวศที่เพียงพอ และประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรในการ ผลิตสินค้าและบริการยังอยู่ในระดับต่ำ มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และสร้างมูลค่าเพิ่มได้น้อยกว่าที่ควร จึงส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติของไทยเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วและ ต่อเนื่อง ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมจาก ของเสียและมลพิษทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทาย ต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่เป็น หนึ่งในปัจจุบันกำหนดความสำเร็จที่สำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ของการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การประเมินสถานการณ์ของทุนทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ พบว่า ทรัพยากรป่าไม้ ของไทยมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ โดยมีสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ในช่วงประมาณร้อยละ ๓๑-๓๓ ของพื้นที่ทั้งหมด จากการปลูกป่าไม้ทดแทนได้ใกล้เคียงกับพื้นที่ที่สูญเสียไปในแต่ละปี แต่ยังคงต่ำกว่าค่า เป้าหมายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ เมื่อ พิจารณาแนวโน้มในระยะยาว พบว่าในอดีตการบุกรุกทำลายป่าเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของการสูญเสียพื้นที่ป่า ไม้ไทย ทว่าในปัจจุบัน ปัญหาไฟป่าทั้งที่เกิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติและฝีมือมนุษย์ได้กลายมาเป็นสาเหตุ หลักของการสูญเสีย พื้นที่ป่าไม้ที่มากที่สุดของประเทศไทย และมีแนวโน้มที่สถานการณ์ไฟป่าจะมีความรุนแรง เพิ่มขึ้น ประกอบกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่นำมาซึ่งภาวะโลกร้อนจะส่งผลให้ภัยคุกคาม ต่อพื้นที่ ป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต

ในส่วนของ ทรัพยากรน้ำ ประเทศไทยมีการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้ง แหล่งน้ำ ผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน แต่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม การ ท่องเที่ยว และการอุปโภคบริโภคของภาคครัวเรือน ส่งผลให้มีปริมาณการใช้น้ำเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับความ เสื่อมโทรม ของแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งจากการกระทำของมนุษย์และปัจจัยตามธรรมชาติ รวมถึงความ แปรปรวนของ ปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี ทำให้มีปริมาณน้ำที่เก็บกักได้ลดลง ส่งผลให้ปัญหาภัยแล้งเกิดขึ้นเป็น ประจำทุกปี และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาน้ำท่วมอย่าง สม่าเสมอ แม้ในระยะที่ผ่านมาจำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจะมีแนวโน้มลดลงแต่ก็ยังคงอยู่ในระดับที่ ค่อนข้างสูง เมื่อผนวกกับภาวะการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงมากขึ้น จะยิ่งส่งผลให้ปัญหาน้ำท่วม เป็นความท้าทายที่สำคัญอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อย่างไรก็ดี ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่จะช่วย ยกระดับการบริหารจัดการน้ำและสร้างโอกาสในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ อาทิ การใช้เทคโนโลยี การ ผลิตที่ช่วยประหยัดน้ำ การใช้เทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมโยงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านระบบ อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการน้ำสูญเสียในระบบส่งน้ำ รวมทั้งการคาดการณ์สถานการณ์น้ำให้มีความ ถูกต้อง แม่นยำยิ่งขึ้น

ในขณะที่ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการรักษาสมดุล ของ ความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำและการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รูปแบบ ต่าง ๆ ทั้งทางด้านการคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ทำประมง พบว่าพื้นที่ชายฝั่งทะเล ของ

ประเทศไทยซึ่งครอบคลุมพื้นที่ ๒๓ จังหวัด รวมประมาณ ๓,๑๕๑ ตารางกิโลเมตร อยู่ภายใต้ความเสี่ยงจากภัยคุกคามทั้งทางธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ ทั้งการรุกรานพื้นที่ป่าชายเลน การปล่อยของเสีย ลงสู่ทะเลที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ สิ่งปฏิภูล และขยะพลาสติก รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศที่ภาวะโลกร้อนกำลังเป็นภัยต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมีนัยสำคัญ โดยส่งผลให้ แนวปะการังเสียหายตามธรรมชาติ และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทวีความรุนแรงขึ้นในหลายพื้นที่

เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ของทุนทางสิ่งแวดล้อมของไทย พบว่า การจัดการของเสีย เป็นความท้าทาย สำคัญของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ จากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และรูปแบบ การใช้ชีวิตของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ปริมาณขยะในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปริมาณขยะระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒ ต่อปี แม้จะมีระบบการกำจัดขยะที่ถูกวิธี และมีการ นำขยะกลับไปหมุนเวียนใช้ใหม่ก็ตาม โดยในปี ๒๕๖๓ มีขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องหรือนำกลับมา ใช้ประโยชน์ใหม่เพียงร้อยละ ๖๙ ซึ่งยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๕ ภายในปี ๒๕๖๕ ส่งผลให้มีปริมาณขยะตกค้างจำนวนมากที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำ สิ่งมีชีวิตในน้ำ ตลอดจนแหล่งน้ำผิวดินและทะเลในที่สุด ทั้งนี้ สาเหตุของขยะตกค้างมาจากศักยภาพของระบบ การจัดการขยะที่ไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถรองรับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นตามอัตราการขยายตัวของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบกับการขาดการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง จึงทำให้ไม่สามารถ นำขยะไปใช้ประโยชน์ซ้ำได้อย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมี ปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ที่ส่วนใหญ่มาจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ อาทิ การเผาขยะหรือวัสดุการเกษตรในที่โล่ง ไอเสียจากรถยนต์ การเผาไหม้จากเครื่องยนต์ดีเซล การปล่อย ก๊าซเสียในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงภัยธรรมชาติอย่างไฟป่า เป็นมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นและมีปริมาณ เกินค่ามาตรฐานเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมและเมืองใหญ่ที่มีประชากรและ การจราจรหนาแน่น และปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดระยอง ที่ยังคง พบปัญหามลพิษทางอากาศจากการมีค่าเฉลี่ยสารเบนซินในพื้นที่ในระดับสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด มาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา

สำหรับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ คือ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก นั้น ประเทศไทยได้ ประกาศเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายหลัง ปี ๒๕๖๓ ที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ ๒๐-๒๕ เมื่อเทียบเคียงกับปริมาณก๊าซเรือนกระจก ปกติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในปี ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐) หรือคิดเป็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่เกิน ๔๔๔ ล้านตัน คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ เป็นต้นมา แม้แนวโน้มปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากกิจกรรมต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด แต่ประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำกว่าประมาณการ ในปริมาณก๊าซเรือนกระจกปกติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๑ ไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจก ต่ำกว่าปริมาณปกติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นร้อยละ ๑๖ ซึ่งประสบความสำเร็จเหนือเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ที่กำหนดให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำกว่าปริมาณปกติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นร้อยละ ๗ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแหล่งที่มาในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่าสัดส่วนของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่มากที่สุดถึงร้อยละ ๗๔ มาจากการใช้พลังงาน ซึ่งมาจากการผลิตไฟฟ้าร้อยละ ๔๒ การคมนาคมขนส่ง ร้อย

ละ ๒๓ ภาคอุตสาหกรรมและการก่อสร้างร้อยละ ๒๐ ดังนั้น การผลิตไฟฟ้าและการคมนาคมขนส่ง จะมีบทบาทที่สำคัญอย่างมากต่อการควบคุมปริมาณก๊าซเรือนกระจกของไทย พร้อมกับการพัฒนา ความสามารถในการดูดกลับก๊าซเรือนกระจกของภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งมีปริมาณการดูดกลับ ก๊าซเรือนกระจก ๙๑.๑๓ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี

อย่างไรก็ดี เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนของประเทศไทย ภายในปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๕๐) และบรรลุตามเจตจำนงในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ในปี ๒๖๐๘ (ค.ศ. ๒๐๖๕) ตามถ้อยแถลงของนายกรัฐมนตรีต่อที่ประชุมสมัชชาวิญญูภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๖ ประเทศไทยอาจต้องพิจารณาเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่มี ความท้าทายยิ่งขึ้น พร้อมทั้งวางยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงถึงร้อยละ ๔๐ หรือคิดเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่จะปล่อยได้ ๒๒๒ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าในปี ๒๕๗๓ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับค่าเป้าหมายย่อย รวมถึงแผนดำเนินงานทั้งในระยะสั้น และระยะกลาง เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ แนวโน้มของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ กระแสความตระหนักต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศจะส่งเสริมให้เกิดอุปสงค์ต่อพลังงานสะอาดเพิ่มขึ้น อันจะนำมาซึ่งโอกาสที่สำคัญในการลดก๊าซเรือนกระจกในระยะต่อไปของไทย โดยที่ภาครัฐจะต้องดำเนินการ เตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้พลังงานหมุนเวียนและ รถยนต์ไฟฟ้าอย่างเพียงพอเหมาะสม

ดังนั้น แนวทางสำคัญสำหรับการพัฒนาทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป คือการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างจากการเน้นผลทางเศรษฐกิจระยะสั้นไปสู่การเจริญเติบโตที่ยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาประเทศในอนาคตจะไม่สามารถแยกประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมออกจากการดำเนินกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมได้อีกต่อไป จึงต้องกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนในการมุ่งสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนและ สังคมคาร์บอนต่ำอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อลดการใช้ วัสดุดิบ และลดของเสียจากการบวนการผลิต เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำลายความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ เป็นจุดเริ่มต้นสู่การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมก้าวหน้าควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล เพื่อส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไปในระยะยาว โดยการส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศอย่างเป็น รูปธรรม โดยใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และสังคมไทย บนพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดของทุกภาคส่วน โดยอาศัยกลไกและ มาตรการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เกิดการลงทุนสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งผลักดันให้ภาคการผลิตปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจตามแนวทางทางเศรษฐกิจหมุนเวียน และสังคมคาร์บอนต่ำ ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นและเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และได้รับประโยชน์จากเศรษฐกิจหมุนเวียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนาโครงสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปรับ พฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้การมีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ประชากรจำนวนมากพึ่งพิงการ

ดำรงชีพ จากภาคการเกษตร ประเทศไทยจึงมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งยังต้องเผชิญความท้าทายจากผลของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและกายภาพที่ก่อให้เกิดการทำลายสมดุลของสิ่งแวดล้อม พร้อมกับความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เขตเศรษฐกิจซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้นในระยะยาว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยคุกคามจากภัยพิบัติทางธรรมชาติยังมีแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ในอนาคต อาจนำมาซึ่งความสูญเสียและผลกระทบต่อทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมหาศาล เป็นความเสี่ยงของการบริหารจัดการที่ไทยยังมีขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานการณ์วิกฤติไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการจัดการปัญหาที่ต้นเหตุ เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเชิงป้องกันก่อนเกิดภัยในพื้นที่สำคัญ อาทิ การบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยประกอบการวางผังเมือง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การให้ความรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชนในการรับมือกับภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางธรรมชาติร่วมกัน

๔. บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ

ภายใต้การดำเนินงานของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการบริหารจัดการ ภาครัฐซึ่งเป็นการพัฒนาทุนทางสถาบันของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ โดยสามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของภาคส่วนต่าง ๆ ได้ดีขึ้น อาทิ การปรับปรุงกระบวนการและรูปแบบการให้บริการสาธารณะในรูปแบบ ดิจิทัล การพัฒนาระบบสารสนเทศและระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภาครัฐ ทั้งนี้ ยังพบว่าประเทศไทยมีความโดดเด่นในการพัฒนาไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลและการอำนวยความสะดวกให้กับภาคธุรกิจ โดยในปี ๒๕๖๓ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์จากองค์การสหประชาชาติ ให้ อยู่ในอันดับที่ ๕๗ จากทั้งหมด ๑๙๓ ประเทศ ดีขึ้นจากอันดับที่ ๗๗ ในปี ๒๕๕๙

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีอุปสรรคที่ทำให้การพัฒนาประสิทธิภาพของภาครัฐไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร จากรายงานของสถาบันการศึกษานานาชาติที่สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจและประชาชนต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ แม้ประเทศไทยจะสามารถลดสัดส่วนค่าใช้จ่าย ด้านบุคลากรต่องบประมาณรายจ่ายประจำปีลงได้บ้างแล้ว และมีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับ รางวัลการบริหารจัดการที่ดีเพิ่มขึ้นก็ตาม โดยข้อจำกัดที่สำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐมาจากปัญหาเชิงโครงสร้างการบริหารงานภาครัฐที่มีขนาดใหญ่ มีขั้นตอนกระบวนการตามระเบียบปฏิบัติของระบบราชการ ที่ล้าสมัย ไม่สนับสนุนการทำงานรัฐบาลดิจิทัลแบบครบวงจร การจัดเก็บและการเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นระบบและบูรณาการ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานยึดถือกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของตน เป็นหลัก ทั้งยังยึดติดกับบทบาทการเป็นผู้ดำเนินการเองมากกว่าการให้ความร่วมมือสนับสนุน แม้จะมี หน่วยงานหรือภาคส่วนอื่นที่มีขีดความสามารถในการดำเนินงานเดียวกันได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สูงกว่าก็ตาม ส่งผลให้ภาครัฐมีความซ้ำซ้อนด้านบทบาทภารกิจระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีความแยกส่วนกัน ขาด

การแบ่งปันหรือการพัฒนาาระบบข้อมูลร่วมกัน การยกเลิกหรือควรวรมหน่วยงานภาครัฐในกรณีที่มีการกิจ เดิมหมดความจำเป็นหรือมีความสำคัญลดลงก็เป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและใช้เวลานาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อ การปรับเปลี่ยนภารกิจให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังมีกฎระเบียบ และกฎหมายที่ล้าสมัยจำนวนมากที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน ทำให้ประชาชน และภาครัฐกิจ ต้องแบกรับต้นทุนจำนวนมาก ทั้งที่เป็นค่าใช้จ่ายจริงและค่าเสียโอกาสในการทำธุรกิจสูงถึง ๑๓๓,๘๑๖ ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ ๐.๘ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการยกระดับทุนทางสถาบันและการบริหารจัดการ ภาครัฐ คือประเด็นด้าน ความยั่งยืนทางการคลัง ซึ่งแม้ประเทศไทยจะมีเสถียรภาพทางการคลังที่ดี แต่แนวโน้ม ของการบริหารจัดการทางการคลังของประเทศในระยะยาวยังคงมีความน่าเป็นห่วง จากโครงสร้างงบประมาณ รายจ่ายของประเทศในช่วงปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ พบว่าประเทศไทยมีรายจ่ายประจำในระดับสูง เฉลี่ยร้อยละ ๗๔.๘ ทั้งยังมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรเฉลี่ยร้อยละ ๒๑.๑ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับ ประเทศอื่น ๆ ในขณะที่มีฐานการจัดเก็บภาษีที่ค่อนข้างแคบ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของภาครัฐอย่างมี นัยสำคัญ โดยโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัยมากขึ้นจะยิ่งเพิ่มความท้าทายต่อการรักษาความยั่งยืน ทางการคลัง เนื่องจากรัฐต้องจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการและด้านสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น ขณะที่จำนวน วัยแรงงานที่ลดลงจะยังมีผลต่อความสามารถในการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจัดเก็บรายได้ของภาครัฐ โดย โครงสร้างการจัดเก็บรายได้และบริหารงบประมาณของรัฐที่มีข้อจำกัดนี้ เมื่อประกอบกับความเสี่ยง จาก สถานการณ์วิกฤติที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประเทศได้อย่างรุนแรง อย่างเช่นผลกระทบจาก การแพร่ ระบาดของโควิด-๑๙ ที่ส่งผลให้รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะจัดเก็บรายได้สุทธิได้ต่ำกว่าประมาณการเดิม ในขณะที่รัฐ ต้องดำเนินนโยบายและมาตรการการเงินการคลังจำนวนมากเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับประชาชนและ ผู้ประกอบการ จึงทำให้มีแนวโน้มที่จะมีงบประมาณในการพัฒนาประเทศลดลง

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นด้าน ความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม ของประเทศไทยที่น่าเป็นห่วง โดยประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมอยู่ในอันดับ ที่ ๑๒๓ จากทั้งหมด ๑๖๓ ประเทศ ขณะที่ดัชนีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ของโลกแสดงให้เห็นว่า ความ มั่นคงทางไซเบอร์ของไทยมีอันดับลดลงจากอันดับที่ ๒๒ ในปี ๒๕๖๐ เป็นอันดับที่ ๔๔ ในปี ๒๕๖๓ จาก ข้อจำกัดทางศักยภาพของทั้งระดับบุคคลและองค์กรภาครัฐที่พัฒนาทักษะความรู้ความเข้าใจ และสมรรถนะ ทางดิจิทัลได้ไม่ทันต่อการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ซึ่งเป็นความท้าทายของภาครัฐ ในการลดข้อจำกัด เดิมและเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่อไป

ในส่วนของทุนทางสถาบันในระดับประชาสังคมซึ่งบ่งบอกถึงเสถียรภาพและความเข้มแข็ง ของสังคมนั้น พบว่า ประเทศไทยมีการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ค่อนข้างเข้มแข็ง มีระดับของการ ดำเนินงาน อาสาสมัครและการช่วยเหลือแบ่งปันที่สูง ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการรับมือกับภาวะวิกฤติ ต่าง ๆ สะท้อนถึงพลังเชิงบวกทางสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดีของคนไทย อย่างไรก็ตาม ภาคประชาสังคมส่วน ใหญ่ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างเพียงพอและขาดการเชื่อมโยงการท างานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เท่าที่ควร และด้วยความผันแปรของพลวัตทางสังคมที่ความเป็นปัจเจกมีแนวโน้มสูงขึ้น ค่านิยมในสังคม ที่ เปลี่ยนไป และความก้าวหน้าของโลกออนไลน์ที่เติบโตแพร่หลายและสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นความรวดเร็ว ใน

การแพร่กระจายข่าวสารจนมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน นำไปสู่ ความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เรียกร้องให้ภาครัฐพัฒนาการดำเนินงานให้โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่สงบในสังคมขึ้นได้ง่ายหากเกิดกระแสสังคมที่ขาดความเชื่อมั่นในรัฐ เกิดเป็น แรงผลักดันให้ภาครัฐต้องยิ่งตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการให้สามารถ เชื่อมโยงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นภาคีการพัฒนาขับเคลื่อนประเทศอย่างมีส่วนร่วมและมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นในรัฐให้กลับคืนมา

การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อส่งเสริมทุนทางสถาบันของประเทศไทยในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงอยู่ที่การยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการภาครัฐ ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและทันต่อสถานการณ์ โดยเร่ง ปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถให้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐานแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม มีการเชื่อมโยงจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นได้อย่างมีบูรณาการ และมีธรรมาภิบาล เพื่อรักษาเสถียรภาพทางสังคม และฟื้นฟูความเชื่อมั่นในรัฐ เป็นการเสริมสร้างทุนทางสถาบันของประเทศ ซึ่งการปฏิรูปภาครัฐเป็นประเด็น ทำหน้าที่สำคัญของไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่คนในสังคมส่วนใหญ่มีความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชน ภาครัฐจึงต้องเร่งพัฒนากลไกทางสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัลและ นวัตกรรมมาใช้ในการให้บริการสาธารณะให้มีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ร่วมกับ การใช้ข้อมูลและกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายสาธารณะและการกำกับดูแลการดำเนินงานของรัฐ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับสภาวการณ์ที่ปรับเปลี่ยนไปได้อย่างฉับไว เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยภาครัฐต้องทบทวนบทบาทและกระบวนการทำงาน เน้นการพัฒนาสมรรถนะให้ยึดหยุ่นคล่องตัว เชื่อมโยง และเปิดกว้าง ควบคู่กับการพัฒนาข้อมูลและบริการภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจ สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็วและประหยัด เพื่อให้สามารถให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพได้อย่าง มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเท่าทันต่อความต้องการและความคาดหวังของ ประชาชนและทุกภาคส่วน ซึ่งต้องมีการปรับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลภาครัฐ โดยให้ความสำคัญ กับการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐแบบดิจิทัล รวมถึงยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น พร้อมกับการพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต เพื่อให้ประเทศไทยมีภาครัฐที่มีสมรรถนะ ทันสมัย คล่องตัว และตอบเจตจำนงประชาชน สามารถเป็นปัจจัย

๕. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา จำนวน ๕ ประการ

- ๕.๑ การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม
- ๕.๒ การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่
- ๕.๓ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม
- ๕.๔ การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริการไปสู่ความยั่งยืน
- ๕.๕ การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง ภายใต้บริบทโลกใหม่

๖. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ ครอบคลุมทั้ง ๑๓ ประการ แบ่ง

ออก

ได้เป็น ๔ มิติ ดังนี้

๖.๑ มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

- หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
 หมวดหมู่ที่ ๒ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
 หมวดหมู่ที่ ๓ ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก
 หมวดหมู่ที่ ๔ ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
 หมวดหมู่ที่ ๕ ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญ
 ของภูมิภาค
 หมวดหมู่ที่ ๖ ไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและ
 อุตสาหกรรม ดิจิทัลของอาเซียน

๖.๒ มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม

- หมวดหมู่ที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง
 และสามารถ แข่งขันได้
 หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
 ๑ ตัวเลขอันดับที่น้อย แสดงถึงระดับผลกระทบจากสภาพอากาศที่
 สูง ๒๓
 หมวดหมู่ที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่
 เพียงพอ เหมาะสม

๖.๓ มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- หมวดหมู่ที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
 หมวดหมู่ที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการ
 เปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

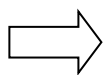
๖.๔ มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

- หมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การ
 พัฒนา แห่งอนาคต
 หมวดหมู่ที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน
 ความเชื่อมโยง

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ (Sustainable Development Goals:SDGs) ประกอบด้วย

- เป้าหมายที่ ๑ : ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่
 เป้าหมายที่ ๒ : ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับ
 โภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน
 เป้าหมายที่ ๓ : สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่
 ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย
 เป้าหมายที่ ๔ : สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม
 และเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 เป้าหมายที่ ๕ : บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมอำนาจให้แก่สตรีและ
 เด็กหญิง
 เป้าหมายที่ ๖ : สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน
 และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืนคน

- เป้าหมายที่ ๗ : สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืน ในราคาที่ย่อมเยา
- เป้าหมายที่ ๘ : ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่มีผลิตภาพ และการมีงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน
- เป้าหมายที่ ๙ : สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนา อุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม
- เป้าหมายที่ ๑๐ : ลดความไม่เสมอภาคภายในประเทศและระหว่างประเทศ
- เป้าหมายที่ ๑๑ : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน
- เป้าหมายที่ ๑๒ : สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ ๑๓ : ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น
- เป้าหมายที่ ๑๔ : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทาง ทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- เป้าหมายที่ ๑๕ : ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุด การเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพดิน และ หยุดยั้งการสูญเสี ความหลากหลายทางชีวภาพ
- เป้าหมายที่ ๑๖ : ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้
- ทุก
- คนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ
- เป้าหมายที่ ๑๗ : เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วน ความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนพัฒนาภาค/แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด/แผนพัฒนาจังหวัด

เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ ที่ตั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ๒๐ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย เลย บึงกาฬ มุกดาหาร สกลนคร นครพนม ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และ ยโสธร ตั้งอยู่ในตำแหน่ง ศูนย์กลางของอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง โดยมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้าน ตะวันออกและ ด้านเหนือ มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน และ ด้านใต้ ติดต่อราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมี เทือกเขา พนมดงรักกั้นพรมแดน

๑.๒ พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่รวม ๑๐๕.๕๓ ล้านไร่ ลักษณะภูมิ ประเทศ

เป็นที่ราบสูง มีความลาดเอียงไปทางตะวันออก มีลักษณะคล้ายกระทะ แบ่งเป็น ๒ เขตใหญ่ ได้แก่ บริเวณแอ่งที่ราบโคราช อยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลและชี ลักษณะเป็นที่ราบสูงสลับกับเนินเขา และบริเวณแอ่งสกลนคร อยู่ทางตอนเหนือของภาค ตั้งแต่แนวเขาภูพานไปจนถึงแม่น้ำโขง เทือกเขาที่แบ่งระหว่างแอ่งโคราชและแอ่งสกลนครคือเทือกเขาภูพาน

๑.๓ ภูมิอากาศ มีอากาศร้อนชื้นสลับกับแล้ง แบ่งเป็น ๓ ฤดู คือ **ฤดูร้อน ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม** อากาศจะร้อนและแห้งแล้งมาก จังหวัดที่มีอุณหภูมิสูงสุด คือ อุตรธานี **ฤดูฝนช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม** ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกเป็นบริเวณกว้าง แต่มีแนวเทือกเขาดงพญาเย็นและสันกำแพง กั้นลมฝนจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่งผลให้พื้นที่แอ่งโคราช ซึ่งเป็นเขตเงาฝนจึงมีสภาพแห้งแล้งกว่าแอ่งสกลนคร จังหวัดที่มีฝนตกมากที่สุด คือ นครพนม ฝนตกน้อยที่สุด คือ นครราชสีมา **ฤดูหนาว ช่วงเดือน พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์** อากาศหนาวเย็น ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีน จังหวัดที่มีอุณหภูมิต่ำสุด คือ จังหวัดเลย

๒. สถานการณ์การพัฒนาภาค

๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑.๑ ภาพรวม

๑) อัตราการเติบโตและขนาดเศรษฐกิจของภาคมีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับประเทศมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค ณ ราคาประจำปี ๒๕๖๓ เท่ากับ ๑,๕๙๐,๘๙๔ ล้านบาท คิดเป็นเพียงร้อยละ ๑๐.๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นครั้งแรกนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ที่มีสัดส่วนร้อยละ ๑๐.๐ ของประเทศ สำหรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาค ในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๓) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี สูงกว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ขยายตัวร้อยละ ๑.๑ ต่อปี แต่ชะลอตัวลงต่ำกว่า ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๙ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๓ เศรษฐกิจของภาคหดตัวลงร้อยละ ๑.๔ เป็นในทิศทางเดียวกับระดับประเทศ ที่หดตัวลงร้อยละ ๖.๒

๒) ภาคบริการมีบทบาทเป็นฐานรายได้ใหม่ ในขณะที่ภาคเกษตรที่เป็นฐานรายได้เดิมมีบทบาทลดลง โครงสร้างหลักทางเศรษฐกิจขับเคลื่อนโดยภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตร ใน ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ภาคบริการ มีสัดส่วนถึงร้อยละ ๕๙.๐ ส่วนใหญ่เป็นการค้าส่ง ค้าปลีก การศึกษา และบริการการเงิน ภาคเกษตร มีสัดส่วนร้อยละ ๒๐.๐ ของผลิตภัณฑ์ภาค ส่วนใหญ่เป็น การผลิตพืช และภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ ๒๑.๐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม เมื่อเทียบกับช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่ภาคบริการมีสัดส่วนร้อยละ ๕๖.๑ ภาคเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๒ และภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ ๒๐.๗ โดยภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ภาคเกษตรมีความสำคัญน้อยลง ซึ่งรายได้หลักของภาคมาจากภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม ที่มีบทบาทเป็นฐานรายได้ใหม่ของภาคจากนโยบายการปรับโครงสร้างการผลิตไปสู่การเป็นฐานเศรษฐกิจชีวภาพ และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ

๓) การลงทุนใหม่ในภาคมีน้อยส่งผลให้การเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำกว่าเป้าหมายที่

กำหนด โครงการที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีจำนวน ๓๙๗ โครงการ คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ ๕.๔ ของประเทศ และหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕.๒ ต่อปีมีจำนวนเงินลงทุน ๗๐,๐๘๗.๐๐ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ ๒.๘ ของประเทศ และหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๗.๓ ต่อปี มีการจ้างงานในพื้นที่จำนวน ๑๗,๓๑๖ คน คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ ๓.๔ ของประเทศ

๔) รายได้เฉลี่ยต่อประชากรเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้เฉลี่ย ของ

คนทั้งประเทศ ในปี ๒๕๖๓ ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (GRP per capita) เท่ากับ ๘๖,๒๓๓ บาทต่อคนต่อปี ต่ำกว่าระดับประเทศประมาณ ๒.๖ เท่า โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ มีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวต่ำที่สุดที่ ๗๑,๓๓๑ บาทต่อคนต่อปี และกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงที่สุดในกลุ่มที่ ๙๔,๔๑๖ บาทต่อคนต่อปี

๕) เศรษฐกิจกระจุกตัวเฉพาะเมืองหลักที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเกิด ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองภายในภาค ในปี ๒๕๖๓ จังหวัดนครราชสีมา และขอนแก่น มีสัดส่วนขนาด เศรษฐกิจร้อยละ ๑๘.๕ และ ๑๓.๑ ของภาค ในขณะที่จังหวัดอำนาจเจริญ บึงกาฬ มุกดาหาร หนองบัวลำภู และยโสธร มีขนาดเศรษฐกิจเล็กที่สุดของภาค แต่ละจังหวัดมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ ๒.๐ ของภาค ส่งผลต่อ การสร้างโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดขึ้นในพื้นที่

๒.๑.๒ เศรษฐกิจรายสาขา

- ๑) เกษตรกรรม
- ๒) อุตสาหกรรม
- ๓) การค้าส่งค้าปลีก
- ๔) การค้าขายแดนและผ่านแดน
- ๕) การท่องเที่ยว
- ๖) โครงสร้างพื้นฐาน
- ๗) การพัฒนาพื้นที่เมือง

๒.๑.๓ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน

๑) ครัวเรือนส่วนใหญ่พึ่งพิงรายได้หลักจากภาคเกษตรเพียงอย่างเดียวมีความเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านรายได้

๒) ความไม่แน่นอนของรายได้จากภาคเกษตรมีผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน

๒.๒ ด้านสังคม

๒.๒.๑ ประชากร

๑) ประชากรมีมากเป็น ๑ ใน ๓ ของประเทศแต่กระจุกตัวในเมืองใหญ่ และมีแนวโน้มลดลง เกิดปัญหาอัตราพึ่งพิงสูง ในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนประชากร ๒๑.๘๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๓๓.๐ ของประเทศ ลดลงจาก ๒๑.๙๕ ล้านคน ในปี ๒๕๕๙ โดยจังหวัดนครราชสีมา มีประชากรมากที่สุด ๒.๖๓ ล้านคน รองลงมา คือ จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากร ๑.๘๗ ล้านคน และจังหวัดขอนแก่น มีประชากร ๑.๗๙ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ ๘.๕ และ ๘.๒ ของประชากรภาค ตามลำดับ ในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ มีอัตราการลดลงของประชากรร้อยละ ๐.๐๔ ต่อปี โดยจังหวัดมหาสารคามมีอัตราการลดลงของประชากร สูงสุด ร้อยละ ๑.๐ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ และสุรินทร์ มีอัตราการลดลงของประชากรใกล้เคียง กันที่ร้อยละ ๐.๗

๒) การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุยังเน้นการช่วยเหลือด้านสวัสดิการมากกว่าการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พึ่งตนเองโครงสร้างประชากรมีแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น โดยในปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนประชากรสูงอายุร้อยละ ๑๗.๐ ต่ำกว่า ร้อยละ ๑๗.๘ ของสัดส่วนผู้สูงอายุระดับประเทศ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๓.๔ ในปี ๒๕๕๙ ในขณะที่ประชากร วัยแรงงานมีสัดส่วน

ลดลง จากร้อยละ ๖๘.๙ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๖๖.๖ ในปี ๒๕๖๓ ทำให้วัยแรงงานต้อง รับภาระในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ประชากรวัยแรงงาน ๑๐๐ คน ในปี ๒๕๕๙ ต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุ ๑๙ คน เพิ่มขึ้นเป็น ๒๗ คน ในปี ๒๕๖๓ ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายครัวเรือน และสวัสดิการผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ผู้สูงอายุในภาคมีแนวโน้มทำงานเพิ่มมากขึ้น ในปี ๒๕๖๓ มีผู้สูงอายุที่ทำงานจำนวน ๑.๖๑ ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก ๑.๓๙ ล้านคน ในปี ๒๕๕๙

๓) การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมืองมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภค สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและผลิตสินค้าใหม่ ๆ มากขึ้น ปี ๒๕๕๙ มีประชากรเมืองจำนวน ๔.๔๕ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๐.๓ ของประชากรทั้งภาค ในปี ๒๕๖๓ ลดลงเป็น ๔.๔๔ ล้านคน หรือร้อยละ ๒๐.๓ ของประชากรทั้งภาค ในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ จังหวัดบึงกาฬ มีอัตราการเพิ่มของประชากรเมืองมากที่สุดร้อยละ ๘.๓ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และขอนแก่น มีอัตราการเพิ่มของประชากรเมืองร้อยละ ๔.๑ และ ๐.๙ ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่กำลังขยายตัวทั้งด้านเศรษฐกิจ และการศึกษา เกิดโอกาสในการประกอบ อาชีพและการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของคนเมือง

๒.๒.๒ แรงงาน

แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร มีพื้นฐานความรู้ระดับประถมศึกษา ส่วนแรงงานฝีมือมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นแต่ยังมีน้อยเสี่ยงต่อการปรับการผลิตภาคไปสู่สินค้ามูลค่าเพิ่มสูง ในปี ๒๕๖๓ มีกำลังแรงงาน ๙.๓๕ ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร ร้อยละ ๕๓.๑ ของกำลังแรงงานของภาค จำนวนแรงงานที่มีความรู้ระดับประถมลดลง จากร้อยละ ๕๗.๒ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๕๒.๖ ในปี ๒๕๖๓ มีความรู้ระดับมัธยมต้น เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๔.๙ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๑๖.๑ ในปี ๒๕๖๓ ระดับมัธยม ปลาย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๔ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๑๔.๔ ในปี ๒๕๖๓ แรงงานระดับอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๒.๐ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๒.๒ ในปี ๒๕๖๓ และระดับอุดมศึกษา เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๘.๗ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๑๔.๐ ในปี ๒๕๖๓

๒.๒.๓ การศึกษา

๑) มีสถาบันการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่และมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่มากขึ้น โดยระดับอุดมศึกษาครอบคลุมเกือบทุกจังหวัด แยกเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ ๓๖ แห่ง เอกชน ๑๐ แห่ง และสถาบันวิทยาลัยชุมชน ๗ แห่ง ในจำนวนนี้เป็นสถาบันวิจัย ๑๒ แห่ง ซึ่งมากที่สุดในประเทศ

๒) คนอยู่ในระบบการศึกษาภาคบังคับนานขึ้น ในขณะที่การศึกษาผ่านระบบออนไลน์เป็นทางเลือกในอนาคต

๒.๒.๔ สาธารณสุข

๑) สถานบริการสาธารณสุขครอบคลุมทุกพื้นที่แต่ยังมีความเหลื่อมในแต่ละพื้นที่ ประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ เข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมากกว่าประชาชน ในจังหวัดขนาดเล็ก ในปี ๒๕๖๓ มีจำนวนโรงพยาบาลรัฐบาล ๓๓๘ แห่ง

๒) โรคพยาธิใบไม้ตับยังเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่เนื่องจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารดิบไม่เปลี่ยนแปลง แต่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเกิดมะเร็ง ท่อน้ำดี อัตราของผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็งท่อน้ำดีในภาคลดลง

๓) ปัญหาความพร้อมของมารดาในช่วงตั้งครรภ์ที่ส่งผลต่อเซาว์ปัญญาของเด็ก โดยค่าเฉลี่ยเซาว์ปัญญา (IQ) ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ มีแนวโน้มลดลงและต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ยของประเทศ ปี ๒๕๕๙

๒.๒.๕ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

สัดส่วนคนจนมีแนวโน้มลดลงแต่ยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับภาพรวมทั้งประเทศ

ปัญหาความยากจนลดลงเกือบทุกจังหวัด สัดส่วนคนจนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดลงจากร้อยละ ๑๓.๐ ในปี ๒๕๕๙ เป็นร้อยละ ๑๑.๕ ในปี ๒๕๖๓ แต่ยังคงสูงกว่าสัดส่วนคนจนของประเทศ

๒.๓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

๒.๓.๑ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) นโยบายส่งเสริมการปลูกไม้มีค่ามีผลให้พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้น ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ของภาคเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๑ เมื่อเทียบกับช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๐.๓ เนื่องจากมีการส่งเสริมการปลูกป่าและอนุรักษ์ป่าเพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๔ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๑๕.๗๐ ล้านไร่คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙ ของพื้นที่ภาค หรือร้อยละ ๑๕.๔ ของพื้นที่ป่าไม้ทั้งประเทศ ซึ่งมากกว่าปี ๒๕๕๙ จำนวน ๕๐,๐๐๐ ไร่ โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ ป่าไม้ต่อพื้นที่จังหวัดมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร รongลงมาคือ จังหวัดเลย และจังหวัดชัยภูมิ

๒) ปริมาณกักเก็บน้ำในเขื่อนขนาดใหญ่ถึงแม้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตลอดทั้งปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณน้ำท่ารายปี ๖๑,๕๑๓ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ๑๒ แห่ง

๓) คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติได้รับผลกระทบจากการเติบโตของเมืองและ การผลิตทางการเกษตร แหล่งน้ำสำคัญ ๑๒ แห่ง ได้แก่ ลำน้ำชี ลำปาว ลำน้ำมูล น้ำอูน น้ำสงคราม ลำชี ลำเสียว ลำน้ำเลย น้ำพอง ลำตะคองตอนบน ลำตะคองตอนล่าง และหนองหาร โดยในปี ๒๕๖๔ คุณภาพน้ำดี จำนวน ๗ แห่ง

๔) แนวโน้มการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการจัดการขยะมูลฝอยมีมากขึ้น โดยในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ อัตราการเกิดปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒.๗ ลดลงเมื่อเทียบกับช่วง ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙

๒.๓.๒ ภัยพิบัติ

๑) ปัญหาหมอกควันมีแนวโน้มเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีมีสาเหตุจากไฟป่าและ กิจกรรมการผลิตภาคเกษตร ถึงแม้ว่าในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จะมีอัตราการเกิดไฟป่าลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๘.๖ เมื่อเทียบกับในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีอัตราการเกิดไฟป่าเฉลี่ยร้อยละ ๒๔.๘ โดยในปี ๒๕๖๔ เกิดไฟไหม้ป่า จำนวน ๗๔๓ ครั้ง ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ที่มีจำนวน ๘๑๗ ครั้ง และพื้นที่ถูกไฟไหม้ ลดลง ๑๖,๒๑๓ ไร่

๒) ภัยพิบัติอุทกภัยและภัยแล้งยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัย เท่ากับ ๒๙๒.๐ เพิ่มขึ้นจากช่วงปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๒๓๗.๑ มักเกิดขึ้นในบริเวณตอนล่างของภาคและพื้นที่ลุ่มต่ำริมลำน้ำชีและลำน้ำมูล ซึ่งเป็นพื้นที่ เกษตรกรรมสำคัญของภาค ส่วนปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรเกิดขึ้นเป็นประจำ ทุกปี

๒.๔ ผลการพัฒนาภาคในช่วงที่ผ่านมา

การขับเคลื่อนการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วง ๓ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยใช้แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นกรอบในการจัดทำแผนงานโครงการภายใต้ แผนงานบูรณาการ พัฒนาพื้นที่ระดับภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด รวมถึงการดำเนินงานตามภารกิจปกติของกระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการในพื้นที่ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับประเด็น การพัฒนาภาค และร่วมกัน ขับเคลื่อนการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่เป้าหมายการพัฒนา ให้ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ โดยมี การกำหนดตัวชี้วัด การ

พัฒนาและค่าเป้าหมาย

- ๑) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ
- ๒) สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ ดังนี้
 - ๒.๔.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพ ชีวิตอย่างยั่งยืน
 - ๒.๔.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
 - ๒.๔.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ๒.๔.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ
 - ๒.๔.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ใช้โอกาสจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่ เศรษฐกิจหลักภาคกลางและพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อพัฒนาเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ๆ ของภาค

๒.๔.๖ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาความร่วมมือและใช้ประโยชน์จากข้อตกลงกับประเทศ เพื่อนบ้านในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและแนวระเบียงเศรษฐกิจ

๓. บริบทการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาค

๓.๑ บริบทการเปลี่ยนแปลง

- ๓.๑.๑ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีผลต่อการผลิตและการดำรงชีวิตในอนาคต
- ๓.๑.๒ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัยมีผลต่อรูปแบบการผลิตทางการเกษตรที่ต้องพึ่งพิงเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลมากขึ้น
- ๓.๑.๓ ความเป็นเมืองก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ
- ๓.๑.๔ กระแสการดูแลรักษาสุขภาพด้วยวิถีธรรมชาติทำให้ภาคมีโอกาสในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนา

๓.๑.๕ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตร

๓.๑.๖ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีชีวภาพมีผลให้ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมดีขึ้น

๓.๒ บทวิเคราะห์สถานะแวดล้อมของภาค

๓.๒.๑ ศักยภาพและโอกาส

๓.๒.๒ ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

๔. เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค

๔.๑ บทบาทของภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นฐานการผลิตการเกษตรทั้งข้าว อ้อย โรงงานมันสำปะหลัง และเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดของประเทศ รวมทั้งมีทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพเหมาะสม กับการเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีสถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัยที่มีความสามารถเฉพาะทางที่โดดเด่น แต่มีปัญหาพื้นฐานคือ คนมีปัญหาทั้งในด้านความยากจนและคุณภาพชีวิต ประสบอุทกภัยและภัยแล้งซ้ำซาก และดินคุณภาพต่ำ ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาพื้นฐานโดยใช้ความรู้

เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ

๔.๒ ทิศทางการพัฒนาภาค การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือกำหนดทิศทางการพัฒนา ตาม แนวคิดการเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อ สร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โดยกำหนด ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Direction) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ๓G ได้แก่

(๑) การเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green) เน้นส่งเสริมเกษตรปลอดภัย เกษตร อินทรีย์ ขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจ สีเขียว หรือ Bio Circular Green Economy) และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

(๒) การเป็นประตู เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (Gate) ใช้โอกาสจากการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชายแดน ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ พัฒนาการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ และ

(๓) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและ ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน (Growth) ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการ พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนการพัฒนาศูนย์กลางบริการทาง การแพทย์ พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ท่องเที่ยว ชุมชน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัย

ทิศทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ตามแนวคิด การเป็นฐานการผลิตของประเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์/เกษตรกรปลอดภัย

๑. ขับเคลื่อนด้วยโมเดลเศรษฐกิจ
๒. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน
๓. พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๔. ยกระดับเป็นศูนย์กลางบริการทางการแพทย์และสุขภาพของภูมิภาค
๕. พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและกาท่องเที่ยวชุมชน
๖. ยกระดับคุณภาพของประชาชน
๗. พัฒนาเศรษฐกิจตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกและตะวันตก
๘. ส่งเสริมการค้าชายแดน
๙. ส่งเสริมการท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง
๑๐. พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อเป็นประตูเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

๔.๓ เป้าหมายการพัฒนาภาค พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็น “ศูนย์กลางเศรษฐกิจของอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง”

๔.๔ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖-๒๕๗๐
๑. อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ(ร้อยละ)	มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค แบบปริมาณลูกโซ่ เฉลี่ยปี ๒๕๖๐-๒๕๖๓ ๙๕๘,๔๙๒.๘๐ล้านบาท อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาค เฉลี่ยปี ๒๕๖๐-๒๕๖๓	อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาคเฉลี่ย ร้อยละ ๕.๐ ต่อปี

	ร้อยละ ๑.๕ ต่อปี	
๒. สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ปี ๒๕๖๒ เท่ากับ ๐.๔๓๖	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๓๖

๔.๕ แนวทางการพัฒนา

๔.๕.๑ พัฒนาคุณภาพการผลิตและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรหลักของภาค โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ

๔.๕.๒ พัฒนาเมืองชายแดนให้เป็นเมืองเศรษฐกิจการค้า การท่องเที่ยว สามารถเชื่อมโยง กับพื้นที่เศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียนตอนใต้ และพัฒนาเมืองยะลาเป็นศูนย์กลาง เศรษฐกิจของภาคใต้ชายแดน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ

๔.๕.๓ ยกระดับรายได้ การศึกษา สมรรถนะแรงงาน และสาธารณสุข เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี และสันติสุข

๔.๕.๔ อนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐาน การผลิตของภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ในฐานะ ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ได้แจ้งผลการประชุมคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมี นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) เป็นประธาน มีมติเห็นชอบนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ แนวทางการกำหนดกรอบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ จึงได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับ ทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ กรอบร่าง แผนพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ นโยบายรัฐบาล และมุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่ายร่วมกันทุกภาค ส่วน (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา) เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางพัฒนา กลุ่มจังหวัดฯ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้แผนพัฒนากลุ่ม จังหวัดฯสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถใน

การแข่งขันของกลุ่มจังหวัด รวมทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่มจังหวัด ให้เหมาะสมกับโอกาสและศักยภาพของกลุ่มจังหวัด และนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนและสร้างรายได้ให้กลุ่มจังหวัด

ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์(Strategies Position)

- ๑) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร พืชสมุนไพรและอาหารปลอดภัย ที่ได้มาตรฐาน
- ๒) เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ระดับประเทศ
- ๓) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม เขื่อนนิเวศน์ การกีฬาที่มีชื่อเสียง
- ๔) เป็นประตูสู่อีสาน และเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

เป้าหมายการพัฒนา

ศูนย์กลางของเกษตรอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม การค้าชายแดน และ สังคมเป็นสุข ประเด็นการพัฒนา (Strategies Issues) รวม ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ การพัฒนาขีดความสามารถเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การค้าชายแดน และผลิตภัณฑ์ใหม่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ในการบูรณาการ แผนงาน/โครงการ เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดฯ ต่อไป

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ มีพื้นที่ทั้งหมด ๓๒,๖๙๖,๘๘๗ ไร่ และมีประชากร ทั้งหมด ๖,๗๑๗,๕๓๖ คน ประกอบไปด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ โดยดำเนินการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภายใต้วิสัยทัศน์ ศูนย์กลางของเกษตร อุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม การค้าชายแดน และสังคมเป็นสุข โดยสรุปประเด็น การพัฒนาได้ ดังนี้ ๑. การพัฒนาขีดความสามารถเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร ๒. การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การค้าชายแดน และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๓. ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และแผนงาน/โครงการ แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตร (แหล่งน้ำ เกษตร ปศุสัตว์) ด้านท่องเที่ยว ด้านการค้า การลงทุน การค้าชายแดน ด้านใหม่ และด้านสังคม โดยใช้ข้อมูลตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ Strategies Position ๑. เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรพืชสมุนไพรและอาหารปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน ๒. เป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ระดับประเทศ ๓. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม เขื่อนนิเวศน์ การกีฬาที่มีชื่อเสียง ๔. เป็นประตูสู่อีสาน และเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ได้แผนงาน/โครงการ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุด เน้นความคุ้มค่าของ เงินงบประมาณ รวมทั้งสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจภายใต้แผนงาน/โครงการ ด้านนั้น ๆ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ อย่างต่อเนื่อง ตามห่วงโซ่คุณค่าตลอดระยะเวลา ๕ ปี

๑. สภาพทั่วไป

ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

- ๑.๑ ที่ตั้ง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ

บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีพื้นที่ประมาณ ๕๑,๗๒๐.๑๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๒,๓๒๓,๕๓๕ไร่ ตั้งอยู่ระหว่าง เส้นละติจูดที่ ๑๔ องศา ๕ลิปดาเหนือ ถึงเส้นละติจูดที่ ๑๖ องศา ๔๓ ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นลองจิจูดที่ ๑๐๗ องศา ๑๐ ลิปดาตะวันออก ถึงเส้นลองจิจูดที่ ๑๑๐ องศา ๗ ลิปดาตะวันออก ซึ่งจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวนี้ จะทำให้พื้นที่ตั้งอยู่ในโซนเวลามาตรฐานสากลที่พิกัดลองจิจูด ๑๐๕ องศาตะวันออก ซึ่งเป็นเวลาที่เร็วกว่ากรีนิช ประเทศอังกฤษ ๗ ชั่วโมง และมีสภาวะอากาศแบบสวันนา (Tropical Savanna Climate) ตามการจำแนกเขต ภูมิอากาศแบบ Koppenซึ่งจะมีอากาศร้อนอุณหภูมิสูงตลอดปี โดยมีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้งอย่างเด่นชัด โดยฤดู ฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม และฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนเมษายน

๑.๒ ที่ตั้งสัมพันธ :พื้นที่กลุ่มจังหวัด (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์) มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษ

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว และราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และจังหวัด นครนายก

๑.๓ ขนาดพื้นที่ :จากการรวบรวมข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินพบว่าพื้นที่ทั้ง ๔ จังหวัดมีพื้นที่รวมกัน ทั้งหมดประมาณ ๕๑,๗๒๐.๑๙๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๒,๓๒๓,๘๖๙ ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๓ ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (๑๖๘,๘๕๔ ตารางกิโลเมตร) และคิดเป็นพื้นที่ร้อยละ ๑๐.๐๘ ของพื้นที่ทั้งประเทศ (๕๑๓,๑๑๕ ตารางกิโลเมตร) โดยจังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์

๑.๔ ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ๑ มีลักษณะทั้งเป็นพื้นที่ราบ สูงและภูเขา พื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น และพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก

๑.๕ การใช้ประโยชน์ที่ดิน :กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน อันดับ ๑ คือเป็นพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน ๒๒,๑๖๔,๒๙๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๙ ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด รองลงมา เป็นพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๕,๙๔๓,๔๕๙ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘ ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด และพื้นที่ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง จำนวน ๒,๐๕๓,๑๙๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖ พื้นที่แหล่งน้ำ จำนวน ๑,๐๑๓,๐๖๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓

๑.๖ ด้านประชากร (๑) สัดส่วน แนวโน้มประชากรและความหนาแน่น :จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี ๒๕๖๔ ปรากฏว่ากลุ่มจังหวัด “นครชัยบุรีรัมย์” มีประชากรจำนวน ๖,๖๙๘,๖๑๔ คน แบ่งเป็นเพศชาย ๓,๓๐๖,๗๐๘ คน เพศหญิง ๓,๓๙๑,๙๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๒๗ จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ ๖๕,๑๙๗,๗๘๓ คน ลดลงจากปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑๘,๙๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๘ เมื่อเทียบ จากกลุ่มจังหวัด โดยมีความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่กลุ่มจังหวัด คิดเป็น ๑๓๐ คน/ตารางกิโลเมตร และ เมื่อเทียบความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ประเทศ คิดเป็น ๑๓๓ คน/ตารางกิโลเมตร

๑.๗ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ (ป่าไม้ ดิน น้ำ)

๑.๗.๑ ด้านทรัพยากรป่าไม้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ มีเนื้อที่ป่า ๕,๕๐๕,๘๘๔.๓๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๓ ของเนื้อที่ทั้งกลุ่มจังหวัด โดยจังหวัดชัยภูมิมิมีเนื้อที่ป่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๗ ของ เนื้อที่จังหวัด และเป็นร้อยละ ๔๕.๒๑ ของเนื้อที่ป่ากลุ่มจังหวัดฯ เมื่อ

เทียบกับเนื้อที่ป่าของกลุ่มจังหวัดฯ กับเนื้อที่ ป่าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีจำนวน ๑๕,๗๐๒,๓๘๗.๗๘ ไร่ กลุ่มจังหวัดฯ มีเนื้อที่ป่าคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐๖ และเมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อที่ป่าของกลุ่มจังหวัดฯ กับเนื้อที่ ป่าทั้งประเทศที่มีทั้งสิ้น ๑๐๒,๒๑๒,๔๓๔.๓๗ ไร่

๑.๗.๒ ด้านทรัพยากรน้ำ : กลุ่มจังหวัดตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำหลัก ๓ ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล และลุ่มน้ำป่าสัก - ลุ่มน้ำชี : มีพื้นที่รับน้ำ ๔๙,๔๗๗ ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น ๒๐ ลุ่มน้ำสาขา พื้นที่โครงการ ที่ อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชีได้แก่พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัดชัยภูมิและพื้นที่บางส่วนของจังหวัด นครราชสีมา รวมคิด เป็นร้อยละ ๒๕.๘ ของพื้นที่ลุ่มน้ำชีทั้งหมด - ลุ่มน้ำมูล : มีพื้นที่รับน้ำ ๖๙,๗๐๐ ตาราง กิโลเมตร แบ่งออกเป็น ๓๑ ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่ อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำได้แก่พื้นที่เกือบทั้งหมดของจังหวัด นครราชสีมา และพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัด สุรินทร์ รวมคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒ ของพื้นที่ลุ่มน้ำ มูลทั้งหมด - ลุ่มน้ำป่าสัก : มีพื้นที่รับน้ำ ๖,๒๙๒ ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น ๘ ลุ่มน้ำสาขาพื้นที่โครงการที่ อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลได้แก่พื้นที่บางส่วนของจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครราชสีมา รวมคิดเป็นร้อยละ ๒.๔ ของ พื้นที่ทั้งลุ่มน้ำป่าสัก

๑.๗.๓ ทรัพยากรดิน : ความเหมาะสมของที่ดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ: ชั้นความ เหมาะสม

ของที่ดินเพื่อ การปลูกพืชเศรษฐกิจ ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่ ข้าว พืชไร่ และไม้ผลไม้ยืนต้น สรุปได้ว่ามีชั้นความ เหมาะสมของดินเพื่อ การปลูกพืชเศรษฐกิจทั้ง ๓ กลุ่มในเกณฑ์เหมาะสมปานกลางถึงเหมาะสมดีมาก ดังนี้ (เกณฑ์การประเมินที่ดิน

โครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงบริการ

ทางหลวงสายต่างๆ ในกลุ่มจังหวัด :ระบบคมนาคมขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดมีถนนสายสำคัญ หลายสาย มีทางหลวงแผ่นดินสายหลักและสายรอง ที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด และภายในจังหวัด ทำให้การ คมนาคมขนส่งในกลุ่มจังหวัดมีประสิทธิภาพสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก โดยมีเส้นทางสำคัญดังนี้

๑. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ หรือ ถนนมิตรภาพ - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๔,๒๐๑,๒๐๒,๒๐๕,๒๐๖,๒๐๗,๒๑๘,๒๑๙,๒๒๔,๒๒๕, ๒๒๖,๓๐๔ และ ๓๔๘ นอกจากนี้กลุ่มจังหวัดยังมี ทางหลวงสายอาเซียนพาดผ่าน

๒. ทางรถไฟ :เส้นทางรถไฟที่ผ่านกลุ่มจังหวัด คือ รถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ (ประกอบด้วย เส้นทาง กรุงเทพฯ - อุบลราชธานี, กรุงเทพฯ - หนองคาย, เส้นทางลำชี - อุบลราชธานี, เส้นทาง นครราชสีมา - อุบลราชธานี, เส้นทางกรุงเทพฯ - ศรีสะเกษ)

๓. ระบบขนส่งทางอากาศ

๔. โครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลให้การสนับสนุน

รถไฟทางคู่ สายมาบะเกาะ-ชุมทางถนนจิระ ๑๒๘ กิโลเมตร - โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพฯ-นครราชสีมา หรือรถไฟไทย-จีน ระยะทาง ๒๕๓ กิโลเมตร - โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง หรือมอเตอร์เวย์สายบางปะอิน - นครราชสีมา

๕. ไฟฟ้า ข้อมูลปี ๒๕๖๔ จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้ามีจำนวนทั้งสิ้น ๒,๐๙๕,๖๔๙ ราย เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีผู้ใช้ ไฟฟ้า ๒,๐๔๙,๖๕๒ ราย ทำให้กระแสไฟฟ้าที่จำหน่ายมากขึ้น เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๙,๔๒๗,๘๖๕,๗๔๗ กิโลวัตต์/ชั่วโมง โดยจำหน่ายให้กับกิจการขนาดใหญ่มากที่สุด ๓,๖๐๘,๖๕๑,๐๓๗ กิโลวัตต์/ชั่วโมง รองลงไปเป็นบ้านอยู่อาศัย กิจการขนาดกลาง กิจการขนาดเล็ก กิจการขนาดกลาง และอื่นๆ

๖. ประปา ข้อมูลปี ๒๕๖๔ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ๑ มีกำลังการผลิตน้ำประปาในพื้นที่ ทั้งสิ้น ๑๐๓.๓๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร น้อยกว่าปีที่ผ่านมา ที่มีปริมาณการผลิต

๑๒๘.๕๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร มีปริมาณ ที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ ๘๙.๗๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๓ ของปริมาณน้ำที่ผลิตได้ ทั้งนี้มีจำนวนผู้ใช้ ทั้งสิ้น ๓๙๕,๕๕๘ ราย

ภาวะเศรษฐกิจไทย

ประจำเดือนเดือนกันยายน และไตรมาสที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๕

สรุปภาวะเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจไทยยังอยู่ในทิศทางฟื้นตัว โดยภาคบริการฟื้นตัวต่อเนื่องตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประกอบกับข้อมูลการส่งออกสินค้าปรับเพิ่มขึ้นหลังจากที่ลดลงมากในเดือนก่อน ด้านเครื่องจักร บริโภคภาคเอกชนทรงตัวใกล้เคียงกับเดือนก่อน ขณะที่เครื่องจักรลงทุนภาคเอกชนปรับลดลงเล็กน้อยตาม การลงทุนหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์สอดคล้องกับการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ลดลงสำหรับการใช้จ่าย ภาครัฐของรัฐบาลกลางหดตัวจากทั้งรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุน

เสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปลดลงตามอัตราเงินเฟ้อหมวดพลังงานเป็นสำคัญ ขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับเดือนก่อน ด้านตลาดแรงงานฟื้นตัวต่อเนื่องตามภาวะเศรษฐกิจ สำหรับดุลบัญชีเดินสะพัดกลับมาเกินดุลตามดุลการค้า ประกอบกับดุลบริการ รายได้ และเงินโอนที่ขาดดุลลดลงตามรายจ่ายค่าระวางสินค้าที่ลดลงเป็นสำคัญ รายละเอียดของภาวะเศรษฐกิจไทยมีดังนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้ว เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนในหลายสัญชาติโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเดินทางระยะใกล้(short-haul) อาทิ มาเลเซีย และสิงคโปร์

มูลค่าการส่งออกสินค้าไม่รวมทองคำที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วเพิ่มขึ้นจากเดือนก่อน โดยปรับดีขึ้นในหลายหมวด โดยเฉพาะการส่งออกฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ที่ปรับเพิ่มขึ้นตามรอบการส่งมอบสินค้าของผู้ประกอบการ และการส่งออกสินค้าเกษตรที่ปรับเพิ่มขึ้นหลังลดลงมากในเดือนก่อน อย่างไรก็ตามการส่งออกบางสินค้าปรับลดลง อาทิ โลหะ และสินค้าเกษตรแปรรูป

เครื่องจักรบริโภคภาคเอกชนที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วทรงตัวจากเดือนก่อน โดยเครื่องจักรใช้จ่ายในภาคบริการปรับเพิ่มขึ้นตามการฟื้นตัวของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นสำคัญ ขณะที่การบริโภคสินค้าในหมวดอื่น ๆ ค่อนข้างทรงตัว สอดคล้องกับปัจจัยสนับสนุนกำลังซื้อภาคครัวเรือนที่ทยอยปรับดีขึ้น โดยเฉพาะการจ้างงานและความเชื่อมั่นผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม ค่าครองชีพที่อยู่ในระดับสูงยังเป็นปัจจัยกดดันการบริโภคในภาพรวม

เครื่องจักรลงทุนภาคเอกชนขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วปรับลดลงเล็กน้อยจากเดือนก่อน โดยการลงทุนหมวดเครื่องจักรและอุปกรณ์ลดลงตามการนำเข้าสินค้าทุนเป็นสำคัญ สำหรับการลงทุนหมวดก่อสร้าง ลดลงเล็กน้อยจากยอดขายวัสดุก่อสร้าง ขณะที่พื้นที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างทรงตัว

การผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ขจัดปัจจัยฤดูกาลแล้วปรับลดลงจากเดือนก่อนในหลายหมวด โดยเฉพาะหมวดยานยนต์ที่เร่งผลิตไปในช่วงก่อนหน้า และหมวดเคมีภัณฑ์ที่มีความต้องการจากต่างประเทศลดลง อย่างไรก็ตาม การผลิตหมวดปิโตรเลียมเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตามการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี ๒๕๖๕ แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรปี ๒๕๖๕ คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ ๒.๐ - ๓.๐ โดยสาขาพืชขยายตัวร้อยละ ๒.๗ - ๓.๗ สาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ ๐.๗ - ๑.๗ สาขาประมง ขยายตัวร้อยละ ๐.๒ - ๑.๒ สาขาบริการทางเกษตร ขยายตัวร้อยละ ๓.๐ - ๔.๐ และสาขาป่าไม้ ขยายตัวร้อยละ ๑.๕ - ๒.๕

เป้าหมายการพัฒนา

๑. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือขยายตัวเพิ่มขึ้น

๒. สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างความเข้มแข็งฐานเศรษฐกิจภายในควบคู่กับการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มุ่งสู่ฐานเศรษฐกิจชีวภาพที่มีมูลค่าสูง
๒. บริหารจัดการน้ำให้เพียงพอเพื่อรองรับการพัฒนาเมืองและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
๓. พัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นไปสู่มาตรฐานสากลเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชน
๔. พัฒนาเมือง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC-Bioeconomy) ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาค
๕. พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน
๖. ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัยให้ได้มาตรฐานและแก้ปัญหาความยากจนให้กับผู้มีรายได้น้อยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม แผนงานสำคัญ

**➔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดบุรีรัมย์
แผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ฉบับทบทวน**

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

แผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับแผนพัฒนาจังหวัด มีรายละเอียดดังนี้

๑. วิสัยทัศน์จังหวัดบุรีรัมย์ (Vision)

“ศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมและกีฬามาตรฐานโลก เศรษฐกิจมั่นคง สังคมสันติสุข”

๒. พันธกิจของจังหวัดบุรีรัมย์ (Mission)

๑. ส่งเสริมการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และส่งเสริมกีฬาสู่มาตรฐานโลก
๒. ส่งเสริมการผลิตสินค้าการเกษตรและอาหารปลอดภัยได้มาตรฐาน
๓. ส่งเสริมการผลิตตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๔. ส่งเสริมการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์จากไหมและผลิตภัณฑ์ชุมชน
๕. อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือของประชาชน
๖. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนบุรีรัมย์ให้มีความมั่นคง ยั่งยืน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓. เป้าประสงค์รวม

๑. ศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมและกีฬามาตรฐานโลก
๒. ศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้พื้นฐานของการผลิตสินค้าด้านการเกษตรและอาหาร

ปลอดภัยมาตรฐานสากล

๓. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ดีมีสุข
๔. หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาลหมู่บ้านสันติสุข ๙ ดี
๕. พัฒนาแหล่งน้ำและคุณภาพของน้ำอย่างสมดุล
๖. พื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากป่าและความหลากหลายทางชีวภาพแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน

๗. จัดการขยะและการลดมลพิษอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ๘. สังคมสงบสุขและอบอุ่น
 ๙. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและมีคุณภาพชีวิตที่ดี
 ๑๐. ลดอุบัติเหตุทางถนนและสาธารณภัย
๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ด้านเศรษฐกิจ

"เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมและกีฬามาตรฐานโลก และการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้พื้นฐานของการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย"

เป้าประสงค์ (Goals)

๑. ศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมและกีฬามาตรฐานโลก
๒. ศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้พื้นฐานของการผลิตสินค้าด้านการเกษตรและอาหารปลอดภัยมาตรฐานสากล

กลยุทธ์

๑. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน
๒. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว
๓. พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัด
๔. ส่งเสริมและพัฒนาความปลอดภัยและสุขอนามัยด้านการท่องเที่ยว
๕. พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
๖. ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
๗. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบประชารัฐ
๘. พัฒนากีฬาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในทุกรูปแบบ
๙. สร้างอัตลักษณ์เมืองบุรีรัมย์ให้เป็น "เมืองแห่งความจงรักภักดี" (Buriram Blue City) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
 ๑๐. ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน
 ๑๑. เร่งรัดการจัดหาน้ำและการเตรียมความพร้อมในการให้บริการน้ำ เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองบุรีรัมย์
 ๑๒. ส่งเสริมการพัฒนาศูนย์กีฬา และสนามกีฬามาตรฐานโลก
 ๑๓. ส่งเสริมการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวแบบครบวงจร
 ๑๔. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดบุรีรัมย์และกลุ่มจังหวัดอีสานใต้
 ๑๕. ส่งเสริมการค้าชายแดนเพื่อการค้าและการลงทุน
 ๑๖. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร
 ๑๗. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย
 ๑๘. ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่ม/เครือข่ายเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย
 ๑๙. ส่งเสริมการน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยเชื่อมโยงกับแผนชีวิตหมู่บ้านสันติสุข ๙ ดี
 ๒๐. ส่งเสริมการลงทุนและปัจจัยเอื้อให้เกิดการลงทุน เพื่อพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมบริการ

๒๑. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้ได้การรับรองคุณภาพและมาตรฐาน

๒๒. ส่งเสริมและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปและเกษตรปลอดภัย

๒๓. ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการผลิตใหม่และผลิตภัณฑ์จากใหม่แบบครบวงจร

๒๔. การบริหารจัดการทางการเกษตร (Zonning)

๒๕. พัฒนาสถานประกอบการด้านอาหารให้ได้รับการรับรองมาตรฐานและคุณภาพ

๒๖. พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านอาหาร

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒: ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

"คนบุรีรัมย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี มั่นคง ยั่งยืน บนพื้นฐานความพอเพียง"

เป้าประสงค์ (Goals)

๑. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ดีมีสุข

๒. หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาลหมู่บ้านสันติสุข ๙ ดี

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวให้มีความอบอุ่น

๒. ส่งเสริมการแก้ปัญหาครัวเรือนยากจน ตามหลักธรรมาภิบาลหมู่บ้านสันติสุข ๙ ดี

๓. เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนทุกระดับ ตามเกณฑ์

คุณภาพทางการศึกษาของท้องถิ่นและระดับชาติ

๔. เสริมสร้างควมมีศีลธรรมและการใช้ศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงอยู่ในชุมชนและสังคม

ของเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

๕. ส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านแรงงานและการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมาย

แรงงาน

๖. ส่งเสริมการสร้างอาชีพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์และการจัดการแบบครบ

วงจรของกลุ่มอาชีพและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยกลไกประชารัฐ

๗. รณรงค์และส่งเสริมการดูแลตนเอง การรักษาสุขภาพและการป้องกันโรค ตลอดจนการ

ดูแลผู้ป่วยในครอบครัวของประชาชนตามหลักสุขภาพดีถ้วนหน้า

๘. ยกระดับการบริการสาธารณสุข การเรียน การสอน และการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ และ

เทคโนโลยีทางการแพทย์

๙. ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิตของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน

๑๐. ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนชีวิตหมู่บ้านสันติสุข ๙ ดี (เป็นคนดี มีปัญญา

รายได้สมดุลสุขภาพแข็งแรง สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์ สังคมอบอุ่น หลุดพ้นอาชญากรรม กองทุนพึ่งพาตนเอง และคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง)

๑๑. สร้างและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐสู่การปฏิบัติใน

ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓: ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

"ทรัพยากรธรรมชาติสร้างสรรค์ชีวิตและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม"

เป้าประสงค์ (Goals)

๑. พัฒนาแหล่งน้ำและคุณภาพของน้ำอย่างสมดุล

๒. ฟื้นฟู อนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์จากป่าและความหลากหลายทางชีวภาพแบบมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืน

๓. จัดการขยะและการลดมลพิษอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมของประชาชน

กลยุทธ์

๑. ส่งเสริมการจัดการและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคให้เพียงพอ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการน้ำภาคการผลิต (ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม) โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ

๒. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพแหล่งน้ำและการจัดการแหล่งน้ำโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายประชาสังคม

๓. ส่งเสริม อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ โดยเน้นการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและชาญฉลาด

๔. ส่งเสริมให้เกิดชุมชนต้นแบบในการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๕. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นหน้าที่ของพลเมืองคนบุรีรัมย์

๖. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการควบคุมและลดมลพิษโดยเน้นการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

๗. ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลในระดับพื้นที่ตั้งแต่ต้นทาง ปลายทาง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๘. ส่งเสริมให้เกิดชุมชนหรือองค์กรต้นแบบในการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร

๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔: ด้านรักษาความมั่นคงและความสงบ

“บุรีรัมย์สันติสุข ๙ ดี”

เป้าประสงค์ (Goals)

๑. สังคมสงบสุขและอบอุ่น

๒. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๓. ลดอุบัติเหตุทางถนนและสาธารณภัย

กลยุทธ์

๑. พัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากรด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน/ชุมชน และการเพิ่มจำนวนบุคลากรด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เพียงพอต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

๒. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างยั่งยืน

๓. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลือภายหลังการบำบัดฟื้นฟู

๔. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยการสร้างความเป็นธรรมและความสามัคคีของประชาชนภายในจังหวัด

๕. ป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและเยาวชนนอกสถานศึกษาที่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาภัยทางสังคม และภัยยาเสพติด

๖ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและท้องถิ่นในการบริหารจัดการการตรวจสอบและการเฝ้าระวังการทุจริตคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบ

๗. เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันด้านความมั่นคงภายในจังหวัด

๘. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ ของหมู่บ้านตามแนวชายแดนให้เป็นหมู่บ้านมั่นคงและสงบสุข

๙. พัฒนาความสัมพันธ์อันดีระดับท้องถิ่นกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๐. พัฒนาระบบเครือข่ายข่าวภาคประชาชน

๑๑. สร้างจิตสำนึกให้กับผู้ประกอบการที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

๑๒. รณรงค์และส่งเสริมการขึ้นทะเบียน การควบคุมดูแลแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการและในชุมชน เพื่อจัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๑๓. รณรงค์การเฝ้าระวังและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนและสาธารณภัยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายของประชาสังคม

จังหวัดบุรีรัมย์กำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด (Positioning) ๔ ด้าน คือ

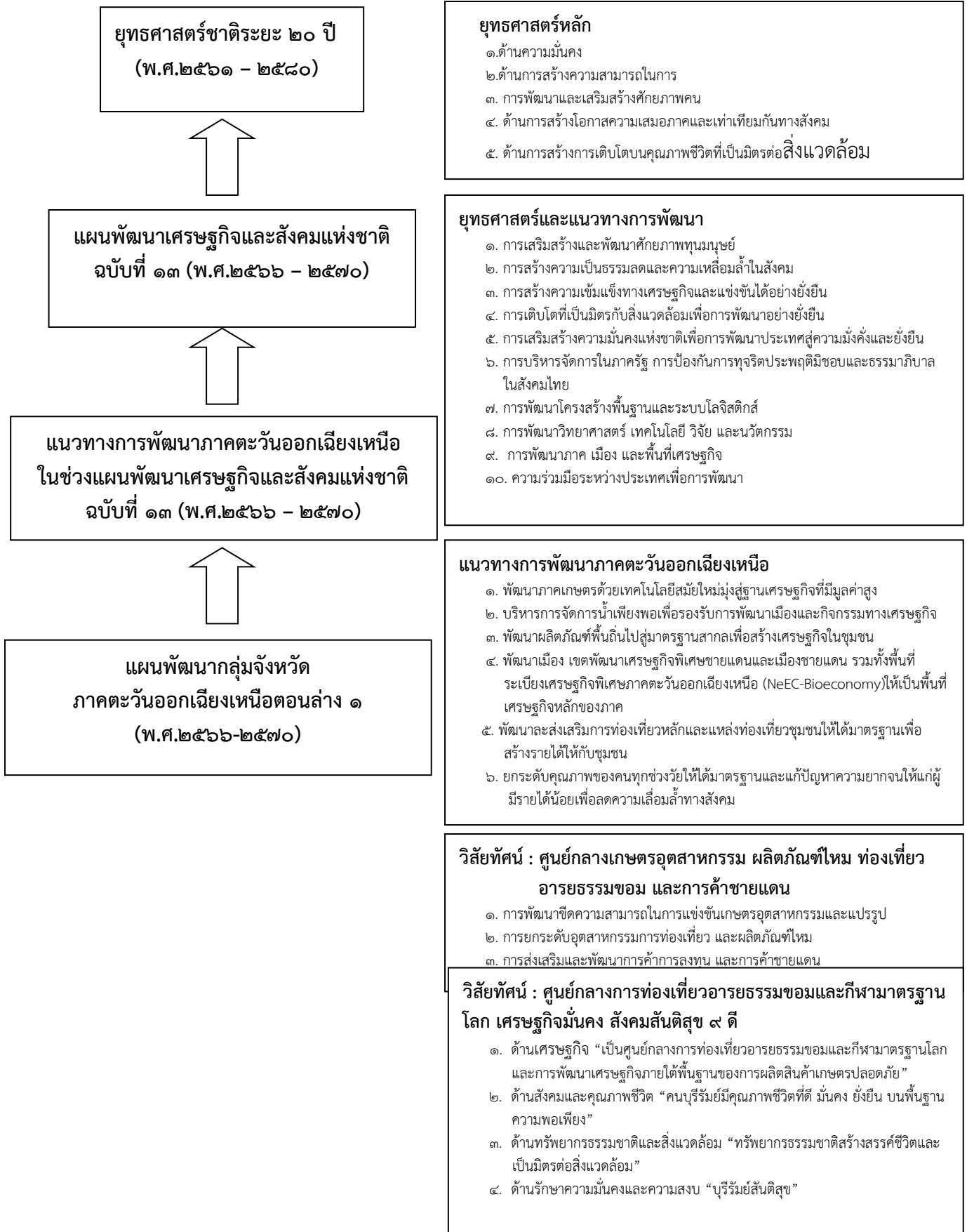
๑. พัฒนาศักยภาพเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมและกีฬามาตรฐานโลก”

๒. ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยมาตรฐานสากล

๓. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

๔. ส่งเสริมการค้าชายแดนเพื่อการค้าและการลงทุน

ความสอดคล้องและตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาประเทศของ
แผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.๒๕๖๑ -๒๕๖๕

แผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์
(พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดบุรีรัมย์

วิสัยทัศน์ (Vision)

“บุรีรัมย์เมืองแห่งกีฬา ทรัพยากรท่องเที่ยวล้ำค่า พัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน สู่พื้นฐานคุณภาพชีวิตที่ดี ยึดวิถีเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ (Mission)

๑. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีคุณธรรม มีความสุขและมีสุขภาวะที่ดี
๒. การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม และส่งเสริมกีฬาสู่มาตรฐานโลก
๓. การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมครบวงจร
๔. การพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรไปสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย
๕. การประสานและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและทั่วถึง
๖. การส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน
๗. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
๘. การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหารตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี โดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน
๙. การส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุน และการค้าชายแดน
๑๐. การส่งเสริมการผลิตและการตลาดผลิตภัณฑ์จากใหม่และผลิตภัณฑ์ชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ เมืองน่าอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าประสงค์ (Gold)

๑. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีภูมิคุ้มกันทางสังคมที่เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้
๒. ประชาชนมีความมั่นคงและสังคมมีความสงบเรียบร้อย
๓. เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
๔. ประชาชนมีสุขภาวะที่ดีและยั่งยืน
๕. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและทั่วถึง
๖. ส่งเสริมและสนับสนุนในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน
๗. สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง

กลยุทธ์ (Strategy)

๑. สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาสถาบันครอบครัวให้มีความอบอุ่น
 ๒. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
 ๓. สร้างค่านิยม จิตสำนึกและพัฒนาศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ของเด็ก เยาวชน และประชาชน
 ๔. ส่งเสริมและบูรณาการด้านการศึกษาระบบองค์รวม
 ๕. ส่งเสริมการใช้วิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 ๖. ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีและมีพละกำลังที่สมบูรณ์อย่างยั่งยืน
 ๗. ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในการป้องกันและควบคุมสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)
 ๘. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก
 ๙. ส่งเสริมการแก้ปัญหาครัวเรือนยากจน
 ๑๐. ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อยกระดับรายได้และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ
 ๑๑. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP)
 ๑๒. เสริมสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 ๑๓. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการป้องกันปราบปราม พินพู่ และแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ปัญหาอาชญากรรม
๑๔. ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 ๑๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการขยะและการลดมลพิษอย่างเป็นระบบ
 ๑๖. อนุรักษ์ พินพู่ ระบบนิเวศ พื้นที่ป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ๑๗. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ๑๘. เสริมสร้างความมั่นคงและพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ตัวชี้วัด
๑. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการชีวิตและการแก้ไขปัญหาทางสังคม
 ๒. ระดับความสำเร็จในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน
 ๓. ร้อยละผู้ด้อยโอกาสได้รับสวัสดิการสังคม
 ๔. ระดับความสำเร็จของคุณภาพการศึกษาของเยาวชน
 ๕. ร้อยละของชุมชนที่ได้รับการส่งเสริม/สนับสนุนวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
 ๖. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพและการบริการด้านสาธารณสุข
 ๗. ระดับความสำเร็จของการควบคุมสถานการณ์โรคระบาดต่างๆ
 ๘. ร้อยละโครงการสร้างพื้นฐานได้รับการพัฒนาและปรับปรุง
 ๙. ระดับความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาเพื่อลดจำนวนครัวเรือนยากจน ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.
 ๑๐. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาทักษะด้านอาชีพต่างๆ
 ๑๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP)

๑๒. ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมให้เกิดความสมานฉันท์และความสามัคคีของประชาชน
ภายในจังหวัด
๑๓. ระดับความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหา
อาชญากรรม
๑๔. ระดับความสำเร็จของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๑๕. ปริมาณขยะและสิ่งปฏิกูลได้รับการจัดการมีจำนวนลดลง
๑๖. ระดับความสำเร็จของการอนุรักษ์ พื้นที่ระบบนิเวศ พื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม
๑๗. ระดับความสำเร็จของการอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีวิถีชีวิตและภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น
๑๘. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา

เป้าประสงค์ (Gold)

๑. ศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม
 ๒. ยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน
 ๓. ส่งเสริมและพัฒนาการค้าและลงทุน และการค้าชายแดน
 ๔. เชิดชูศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรม
 ๕. อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 ๖. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางด้านภารกิจกีฬาสู่กีฬามาตรฐานโลก
- ### **กลยุทธ์ (Strategy)**
๑. ส่งเสริมให้เมืองบุรีรัมย์เป็นเมืองที่มีความเป็นอัตลักษณ์
 ๒. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว
 ๓. พัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยว
 ๔. พัฒนาการสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
 ๕. ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว
 ๖. อนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 ๗. ส่งเสริมและบูรณาการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพื่อสมดุลทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 ๘. ส่งเสริมและประสาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่นๆ
เพื่อการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวแบบเต็มรูปแบบ
 ๙. ส่งเสริมและพัฒนาการค้าการลงทุนและการค้าชายแดน
 ๑๐. ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนให้เป็นเลิศด้านภารกิจกีฬาการพัฒนาอาชีพ
 ๑๑. ส่งเสริมกีฬาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาทุกรูปแบบ
- ### **ตัวชี้วัด**
๑. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด
 ๒. ร้อยละของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๓. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว
๔. โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนา
๕. จำนวนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น
๖. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
๗. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการท่องเที่ยว
๘. ระดับความสำเร็จของการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

๙. มีศูนย์ข้อมูลการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว
๑๐. ร้อยละของมูลค่าการค้าขายชายแดนที่เพิ่มขึ้น
๑๑. ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมด้านกีฬาแก่เยาวชนและประชาชนทุกระดับ
๑๒. ร้อยละความสำเร็จของการพัฒนาและส่งเสริมกีฬา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป้าประสงค์ (Gold)

๑. สังคมเกษตรและอุตสาหกรรมมีความมั่นคง
๒. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น
๓. ศูนย์กลางพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้พื้นฐานของการผลิตสินค้าด้านการเกษตรและอาหาร

ปลอดภัย

๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรให้ได้มาตรฐานและทั่วถึง กลยุทธ์ (Strategy)

๑. พัฒนาและส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์และอินทรีย์ชีวภาพ และเกษตรปลอดภัย
๒. ส่งเสริมการลงทุนและปัจจัยเอื้อให้เกิดการลงทุน เพื่อพัฒนาศักยภาพอุตสาหกรรม

การเกษตรและอุตสาหกรรมบริการ

๓. เพิ่มพูนทักษะการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
๔. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเกษตรอุตสาหกรรมและ

แปรรูปอาหาร

๕. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
๖. ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย
๗. ยกกระดับสินค้าเกษตรให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานเพื่อก้าวสู่ตลาดโลก
๘. พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและมีความสะดวกในด้านการเกษตร

อย่างทั่วถึง

๙. ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจและพืชพลังงาน
๑๐. ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการผลิตใหม่และผลิตภัณฑ์ใหม่แบบครบวงจร
๑๑. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มการผลิตและจำหน่าย
๑๒. ส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาด/การมีตลาดกลางรองรับสินค้าเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม

รวมถึงการพัฒนานำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตลาดชุมชน

ตัวชี้วัด

๑. ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ อินทรีย์ชีวภาพ และเกษตรปลอดภัย

๒. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของพื้นที่เกษตรอินทรีย์เกษตรชีวภาพ และเกษตรปลอดภัย
๓. จำนวนกลุ่มของอุตสาหกรรมเกษตรที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและการพัฒนา
ศักยภาพในการประกอบการ
๔. จำนวนกลุ่มอาชีพที่ได้รับการเพิ่มพูนทักษะอาชีพด้านต่างๆ
๕. ร้อยละของจำนวนสินค้าเกษตรที่ได้รับการพัฒนาให้มีความปลอดภัยและมาตรฐาน
๖. ร้อยละของการลดปริมาณการใช้สารเคมี
๗. ร้อยละของสินค้าเกษตรกรรมได้รับการพัฒนาและแปรรูปสินค้า
๘. ร้อยละโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุง
๙. ร้อยละของเกษตรกรที่ปลูกพืชเศรษฐกิจและพืชพลังงาน
๑๐. ร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เพิ่มขึ้น
๑๑. จำนวนตลาดกลางสินค้าชุมชน
๑๒. ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการตลาดรวมถึงการพัฒนานำระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ด้านการตลาดชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาขีดสมรรถนะองค์กร

เป้าประสงค์ (Gold)

๑. บุคลากรในองค์กรมีขีดสมรรถนะสูง
๒. ประชาชนมีความพึงพอใจในการรับบริการจากหน่วยงาน
๓. องค์กรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ (Strategy)

๑. พัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากรให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. สร้างความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อสังคม
๓. ออกแบบและพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานแบบบูรณาการ
๔. ส่งเสริมให้องค์กรและบุคลากรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ
๕. ส่งเสริมให้องค์กรต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของการบริการที่สามารถลดขั้นตอนและระยะเวลาให้บริการ
๒. ร้อยละของบุคลากรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้
๓. ร้อยละของงานบริการที่ได้จัดทำมาตรฐานหรือคู่มือการให้บริการ
๔. ร้อยละของบุคลากรที่ผ่านระดับขีดสมรรถนะที่ส่วนราชการกำหนด
๕. ร้อยละของความครอบคลุม ถูกต้อง และทันสมัยของฐานข้อมูลที่สนับสนุนยุทธศาสตร์
๖. ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาขีดสมรรถนะตามแผนพัฒนาบุคลากร
๗. ร้อยละของงานที่บริหารจัดการอย่างมีธรรมาภิบาล
๘. ระดับความสำเร็จของการส่งเสริมองค์กรให้ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและการประพฤติ

มิชอบ

๒. ยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา

๒.๑ วิสัยทัศน์

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อแสดงสถานการณ์ในอนาคตที่ดี ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ซึ่งจะสามารถสะท้อนถึงสภาพการณ์ของท้องถิ่นในอนาคตอย่างรอบด้าน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ คาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

**“ชุมชนน่าอยู่ มีความเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมดี คุณภาพ
และการบริหารจัดการที่ดีแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน”**

๒.๒ พันธกิจ (Mission)

๑. การพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มีความเข้มแข็ง โดยได้รับบริการสาธารณะโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจ
๒. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีอย่างยั่งยืน
๓. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัวและชุมชนในการพึ่งตนเอง
๔. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๒.๓ ยุทธศาสตร์

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ๔ ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑.๑) แผนงานเคหะและชุมชน
- ๑.๒) แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา
- ๑.๓) แผนงานการเกษตร

เป้าประสงค์

๑. มีเส้นทางคมนาคม ระบบจราจร ไฟฟ้า ประปาที่ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาแหล่งน้ำ
๒. บำรุงรักษาโครงข่ายถนนที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีคุณภาพและความปลอดภัย เป็นระบบเสริมเชื่อมต่อการเดินทาง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางข้าม ทางเท้า และทางจักรยาน
๓. พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตตำบลและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานีรองรับการเดินทางของคนทุกกลุ่ม และยกระดับการพัฒนาสถานีให้เป็นศูนย์กลางการเดินทางของพื้นที่
๔. นำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ตัวชี้วัด

๑. จำนวนถนน ระบบจราจร ไฟฟ้า ประปาที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น และแหล่งน้ำได้รับการพัฒนา
๒. จำนวนถนนทางหลวงท้องถิ่นในความรับผิดชอบมีคุณภาพและความปลอดภัย เป็นระบบเสริมเชื่อมต่อก่อน
๓. ระบบขนส่งสาธารณะในเขตตำบลและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนมากขึ้น
๔. ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสะดวก

สบายเพิ่มขึ้น

๒) การพัฒนาการท่องเที่ยว

๒.๑) แผนงานการรักษาความสงบภายใน

๒.๒) แผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ

เป้าประสงค์

๑. สนับสนุนการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมด้านการจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒. บูรณาการระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้จังหวัดมีมาตรฐานระบบบัญชาการในการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิมและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง

๓. ขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเพิ่มขีดความสามารถและนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนางานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๔. ประชาชนมีความรู้และบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม การพัฒนาระบบการศึกษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

๕. สร้างความเข้มแข็งและฟื้นฟู ของสถาบันทางศาสนา เพื่อให้คนในสังคมมีคุณธรรมและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี ให้แก่ประชาชน

๖. ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อนุรักษ์พัฒนาและสืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

๑. ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดูแลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒. การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉินในจังหวัดมีระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่มีมาตรฐานงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓. สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาขับเคลื่อนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. ระดับความสำเร็จของการสร้างการรับรู้ความตระหนักและการใช้สื่อเพื่อถ่ายทอดอย่างสร้างสรรค์ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

๕. ระดับการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณี ที่ดีงามในท้องถิ่นของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

๖. พัฒนาฟื้นฟูปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม จัดให้มีกิจกรรมพื้นที่มาดกทางวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น โดยส่งเสริมชุมชนให้ป็นฐาน

๓) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเกษตร

๓.๑) แผนงานบริหารงานทั่วไป

๓.๒) แผนงานการเกษตร

เป้าประสงค์

๑. เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการมีการพัฒนาศักยภาพในอาชีพหรือกิจการให้มีมูลค่าสูงขึ้นทางเศรษฐกิจ และมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว มีอัตราการขยายตัวและเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง และเป็นเป้าหมายการท่องเที่ยวที่รู้จักในระดับสากล

๓. สร้างความมั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในอาชีพหรือมีการประกอบกิจการมีมูลค่าสูงขึ้นทางเศรษฐกิจ และมีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ในตำบลตาเสามีการเจริญเติบโตต่อเนื่อง และมีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้น

๓. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนในการพึ่งตนเอง

๔. อัตราการเจริญเติบโตมูลค่าเศรษฐกิจของผู้ประกอบการในระดับวิสาหกิจชุมชน

๔) บ้านเมืองน่าอยู่และการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

๔.๑) แผนงานบริหารงานทั่วไป

๔.๒) แผนงานการรักษาความสงบภายใน

๔.๓) แผนงานการศึกษา

๔.๔) แผนงานสาธารณสุข

๔.๕) แผนงานสังคมสงเคราะห์

๔.๖) แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

๔.๗) แผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ

๔.๘) แผนงานการเกษตร

๔.๙) แผนงานอุตสาหกรรมและการโยธา

เป้าประสงค์

๑. ปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ การยึดมั่นในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รณรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย

๒. ส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองในทุกระดับพร้อมกับสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๓. ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน ภาคเอกชน ดำเนินการในบริหารสาธารณะที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน ภาคเอกชน ดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ สามารถตรวจสอบการทำงานขององค์กรได้อย่างเหมาะสม

๔. เน้นการให้บริการขององค์กรที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใสให้เป็นของประชาชน เพื่อประชาชน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริการประชาชน

๕. ปรับปรุงการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบริการภาครัฐที่มีคุณค่าและได้มาตรฐานสากล มีการทำงานด้วยระบบดิจิทัล มีการพัฒนาบริการเดิมและสร้างบริการใหม่ที่ขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชนภาคธุรกิจ และผู้ให้บริการ

๖. เสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่งมีความรู้ความสามารถในการทำงานรับใช้ประเทศชาติและประชาชนในท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

๑. ดำเนินโครงการ/กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจ กิจกรรม / โครงการ ส่งเสริมให้ประชาชนยึดมั่นในระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. ดำเนินกิจกรรม/โครงการ เพื่อสร้างความรักสามัคคีปรองดองของคนในท้องถิ่น ตาม บทบาทอำนาจหน้าที่เพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพ

๓. ระดับความสำเร็จในการเปิดให้ภาคส่วนอื่น ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ บริการสาธารณะ

๔. ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม มาใช้ในการให้บริการประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕. สัดส่วนความสำเร็จของกิจกรรม/กระบวนการที่มีความเป็นดิจิทัลในการให้บริการ ประชาชนภาคธุรกิจ และผู้ใช้บริการ

๖. จำนวนเรื่องร้องเรียน ข้อทักท้วงของหน่วยตรวจสอบ และการกระทำไม่ชอบด้วย กฎหมายระเบียบมีสัดส่วนลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒.๔ จุดยืนทางยุทธศาสตร์

๑. การพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่มีความเข้มแข็ง โดยได้รับบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจ

๒. การพัฒนาระบบการศึกษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

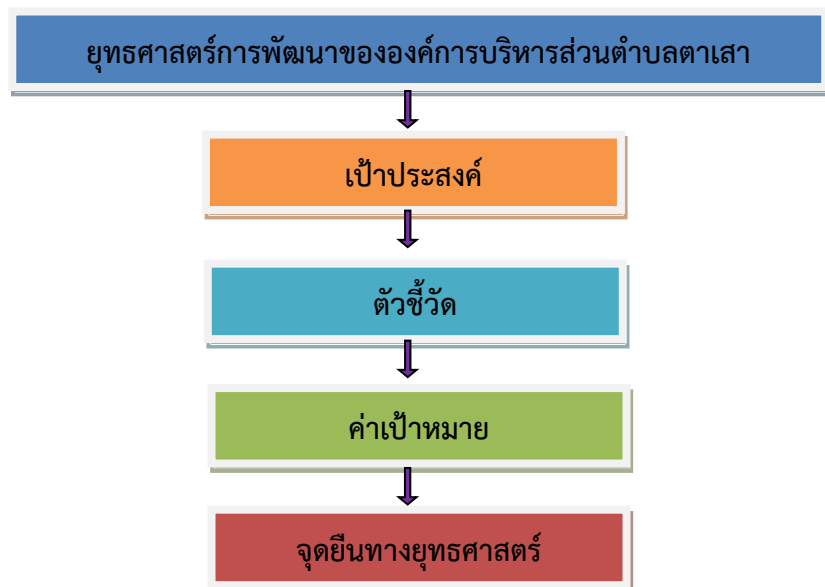
๓. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนในการพึ่งตนเอง

๔. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและมลภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีอย่างยั่งยืน

๕. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐที่ดีและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๒.๕ ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (๒๕๖๑-๒๕๖๕) ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา มีความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม ดังนี้

๓. การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น

๓.๑ การวิเคราะห์กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (๒๕๖๑-๒๕๖๕) ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา ได้ใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis/Demand (Demand Analysis)/Global Demand และ Trend ปัจจุบันและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนา อย่างน้อยต้องประกอบด้วย การวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนาในปัจจุบันและโอกาส การพัฒนาในอนาคต ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา ด้วยเทคนิค SWOT Analysis

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
๑. มีการแบ่งโครงสร้างการปฏิบัติงานภายในองค์กรที่ชัดเจน ๒. ผู้บริหาร พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ๓. การสนับสนุนบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนโรงเรียน , วัด , ผู้สูงอายุ,	๑. บุคลากรขาดการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและข้อกำหนด ข้อระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๒. ขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดโครงการ/ กิจกรรมไม่เป็นที่น่าสนใจ
ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้ด้อยโอกาส หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ๔. การดำเนินกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ๕. การปฏิบัติงานภายในองค์กรเป็นไปด้วยความโปร่งใส เช่น การจัดซื้อ จัดจ้าง ฯลฯ ๖. เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา ร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา และเข้าร่วมเป็นกรรมการพิจารณาแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ๗. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นไปอย่างครอบคลุมและทั่วถึง	๓. การจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยยังขาดประสิทธิภาพ ๔. ไม่มีสถานที่กำจัดขยะเป็นของตนเอง ๕. ไม่มีตลาดสดและโรงฆ่าสัตว์ ๖. ไม่มีสวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ๗. ไม่สามารถบังคับใช้ข้อบัญญัติที่ตราขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

โอกาส (Opportunity)	ข้อจำกัด (Threat)
๑. รัฐและจังหวัดมีนโยบายหรือแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านการเกษตร , การท่องเที่ยว , เศรษฐกิจพอเพียง ๒. รัฐมีนโยบายส่งเสริมการผลิตของชุมชน OTOP ๓. รัฐมีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีความเข้มแข็ง ๔. ความต้องการสินค้าทางการเกษตรที่มีคุณภาพยังมีมาก ๕. การเมืองการบริหารที่ส่งเสริมพัฒนาและให้บริการแก่ประชาชน (ธรรมาภิบาล) ๖. มีแหล่งจ้างงานและอาชีพในพื้นที่ ๗. มีสาธารณูปโภคครบถ้วนในพื้นที่	๑. ด้านการเกษตร ขาดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ขาดแหล่งน้ำ ที่สามารถกักเก็บไว้ใช้ได้ตลอดปี ๒. ขาดการทำเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง ทำให้ดินเสื่อมสภาพ ต้นทุนการผลิตสูง และราคาไม่แน่นอน ๓. ไม่มีการวางผังเมือง จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ๔. รายได้น้อย ขาดการพัฒนาข้อมูลในการหารายได้ให้เกิดแก่ท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นอย่างสมดุลกับภารกิจ ๕. ไม่เป็นชุมชนเมืองหลักของอำเภอ โอกาสที่จะขยายตัวของเมือง หรือย่านการค้า การพาณิชย์มีน้อย

๓.๒ การประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (๒๕๖๑-๒๕๖๕) ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาเสานั้น ได้ทำการประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ประชาชนส่วนใหญ่ในองค์การบริหารส่วนตำบลตาเสายังมีความต้องการ คือ ให้มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และเพียงพอต่อความต้องการของชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซม ท่อระบายน้ำ สะพาน ติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะและขยายเขตบริการน้ำประปา ให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียง องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการจัดการให้มีระบบคมนาคมขนส่งที่สะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางที่เกิณศกัยภาพที่องค์การบริหารส่วนตำบลตาเสจะสามารถดำเนินการได้

๒. ด้านการท่องเที่ยว

ในเขตตำบลตาเสามีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ พระพุทธรุฒนชลประดิษฐานพระพุทธรูปปางลีลา แบบพุทธรุฒนชล ชื่อว่า “สมเด็จพระมหาสมณโคดมบรมศาสดา” ตั้งอยู่ที่วัดบ้านตาเสา หมู่ที่ ๑ ตำบลตาเสา อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เริ่มการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้าง ตกแต่ง ปรับปรุง ภูมิทัศน์ อีกหลายอย่าง

๓. ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเกษตร

ประชาชนต้องการให้ได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอาชีพและรายได้เสริมในผู้สูงอายุ และในช่วงฤดูที่ว่างเว้นจากการทำนา รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้ชุมชนมีงานทำ และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

๔. ด้านบ้านเมืองน่าอยู่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ต้องการให้มีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาไปควบคู่กันในการสร้างชุมชนน่าอยู่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีสถานที่ออกกำลังกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและประชาชนมีความต้องการตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ภาคเอกชน

รัฐบาลและชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา และปัญหาที่ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลตาเสา ต้องการได้รับช่วยเหลือ คือ ด้านสวัสดิการในผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์และผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะการดูแลในด้านการบริการสาธารณสุขให้สามารถได้รับบริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ความสอดคล้องและตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาประเทศของ
แผนพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ.๒๕๖๑ -๒๕๘๐

